

Fundusze Europejskie

Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska

Fundusz Spójności

Współfinansowano w ramach Projektu nr POIS.02.04.00-00-0100/16 pn. ***Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną*** ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

**„Inwazyjne gatunki obce – identyfikacja i charakterystyka gatunków,
plany działań dla dróg priorytetowych wprowadzania lub rozprzestrzeniania się IGO”**

Identyfikacja Inwazyjnych Gatunków Obcych - IGO ROŚLINY

*Barbara Tokarska-Guzik, Tomasz Mroczkowski,
Karolina Mazurska, Izabela Sachajdakiewicz,
Rafał Maciaszek, Wojciech Solarz*

Zakres prezentacji

- **Wprowadzenie**
- **Wykaz inwazyjnych gatunków obcych roślin – syntetyczne zestawienie**
- **Przegląd inwazyjnych gatunków obcych roślin**
  - *stwarzających zagrożenie dla UE*
  - *stwarzających zagrożenie dla PL*
  - *proponowanych do włączenia na listę UE*

**ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
(UE) NR 1143/2014 z dnia 22 października 2014 r.
w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do
wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych**

Art. 3

1) „**gatunek obcy**” oznacza każdego żywego osobnika gatunku, podgatunku lub niższego taksonu zwierząt, roślin, grzybów lub drobnoustrojów wprowadzonego poza jego naturalny zasięg; pojęcie to obejmuje wszelkie części, gamety, nasiona, jaja lub diaspory tych gatunków, jak również hybrydy, odmiany lub rasy zdolne do przeżycia i rozmnażania;

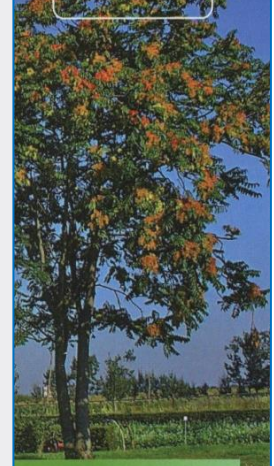
2) „**inwazyjny gatunek obcy**” oznacza gatunek obcy, którego wprowadzenie lub rozprzestrzenianie się zagraża – jak stwierdzono – bioróżnorodności i powiązanim usługom ekosystemowym lub oddziałuje na nie w niepożądany sposób;

3) „**inwazyjny gatunek obcy stwarzający zagrożenie dla Unii**” oznacza inwazyjny gatunek obcy, którego niepożądane oddziaływanie uznano za wymagające skoordynowanych działań na szczeblu unijnym zgodnie z art. 4 ust. 3 (Rozporządzenia wykonawcze UE);

4) „**inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla państwa członkowskiego**” oznacza inwazyjne gatunki obce inne niż inwazyjne gatunki obce stwarzające zagrożenie dla Unii, których niepożądane oddziaływanie w wyniku ich uwolnienia i rozprzestrzeniania się, nawet jeśli nie jest w pełni ocenione, zostaje przez dane państwo członkowskie uznane – na podstawie dowodów naukowych – za istotne dla całości lub części jego terytorium oraz za wymagające podjęcia działań na szczeblu tego państwa członkowskiego

inwazyjny gatunek obcy stwarzający zagrożenie dla Polski – inwazyjny gatunek obcy stwarzający zagrożenie dla państwa członkowskiego w rozumieniu art. 3 pkt 4 rozporządzenia nr 1143/2014, umieszczony na liście inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski

USTAWA z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych – art. 2
Ustawa wejdzie w życie 18 grudnia 2021 r.

bożodrzew gruczołaty
(*Alnus altilix*)

**inwazyjne
gatunki obce**
w środowisku przyrodniczym
mogą wyrządzić wiele
szkód

www.gdos.gov.pl

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych roślin – syntetyczne zestawienie

LISTA inwazyjnych gatunków obcych roślin uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii i Polski

Aktualny stan wiedzy w zakresie IGO w Polsce

- o Analiza stopnia inwazyjności gatunków obcych w Polsce wraz ze wskazaniem gatunków istotnie zagrażających rodzimej florze i faunie oraz propozycją działań strategicznych w zakresie możliwości ich zwalczania
- o Analiza dróg niezamierzonego wprowadzania lub rozprzestrzeniania się gatunków obcych wraz z opracowaniem planów działań dla dróg priorytetowych

Lider: UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Umowa nr 81/GDOŚ/2017
Czas realizacji: 14.11.2017–13.09.2018

Partner:

Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną
POIS.02.04.00-00-0100/16

Fundusze Europejskie
Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska
Fundusze Spójności

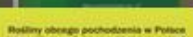
Wpłać finansowane w ramach projektu nr POK.02.04.00-00-0100/16 pn. Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Przedmiot opracowania

Podstawa prawna	Liczba gatunków	Rośliny
Gatunki wymienione w rozporządzeniach wykonawczych Komisji (UE) z dnia 13 lipca 2016r.	49	23
Gatunki wymienione w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r.	36 (52)	11 (16)
Gatunki wskazane przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, zidentyfikowane wcześniej jako inwazyjne	33	26
łącznie	118	60

Wcześniejsze opracowania ▶

W ramach tego opracowania przeprowadzono m.in.:

Ocenę sposobu występowania i stopnia rozprzestrzenienia gatunku

Ocenę stopnia inwazyjności gatunku

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Materiały zebrane w ramach tego opracowania są wykorzystane w dalszej części prezentacji

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych roślin – syntetyczne zestawienie

LISTA inwazyjnych gatunków obcych roślin uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii i Polski

Ocena sposobu występowania i stopnia rozprzestrzenienia gatunku

- gatunek nie występuje w Polsce 0
- gatunek występuje w uprawach i hodowlach 01
- populacja(e) izolowana(e) 2
- ograniczony zasięg występowania 3
- gatunek szeroko rozprzestrzeniony 4

Kategorie stopnia rozprzestrzenienia gatunków obcych wyróżniane w zależności od liczby stanowisk i liczebności osobników lub pędów/ramet w populacji

Liczba stanowisk Wielkość populacji	1 - 10	11 - 100	więcej niż 100
Brak danych lub liczba osobników 1 - 10	izolowane	izolowane	występowanie ograniczone
11 - 100	izolowane	występowanie ograniczone	szeroko rozprzestrzenione
więcej niż 100 osobników	występowanie ograniczone	szeroko rozprzestrzenione	szeroko rozprzestrzenione

na schemacie wzięto pod uwagę tylko sytuacje gdy *Gatunek* występuje spontanicznie (poza uprawą lub hodowlą) na terenie kraju

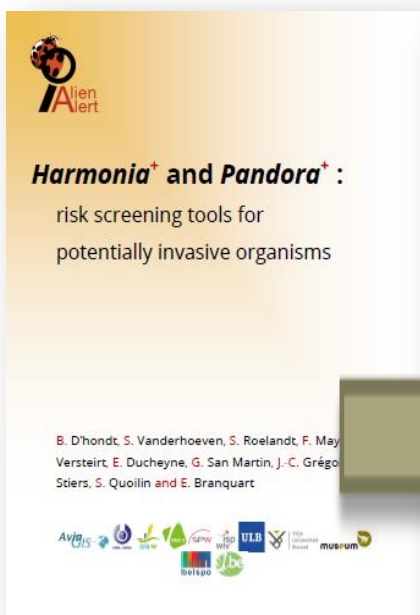

Identyfikacja IGO >>> ROŚLINY

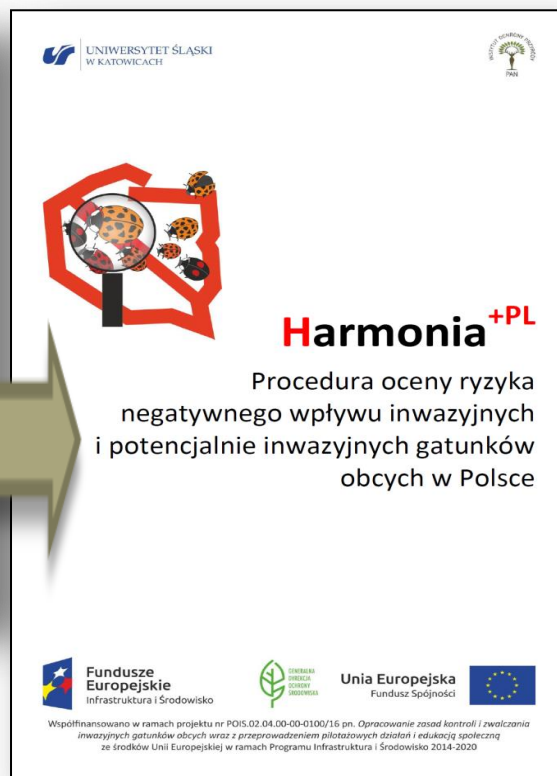
www.gov.pl/web/gdos

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych roślin – syntetyczne zestawienie

Ocena stopnia inwazyjności

<http://ias.biodiversity.be/>

11 modułów

- **proces inwazji:**

Wprowadzenie ► Zadomowienie ► Rozprzestrzenianie

- **wpływ gatunku obcego na:**

*środowisko przyrodnicze
uprawy roślin
hodowle zwierząt
ludzi i inne obiekty*

- 41 pytań
- ocena ekspercka
- liczbowa ocena ryzyka

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych roślin – syntetyczne zestawienie

LISTA inwazyjnych gatunków obcych roślin uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii i Polski

Występowanie i stopień rozprzestrzenienia gatunku w Polsce

➤ gatunki występujące dziko w Polsce

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Zasięg	Lista UE	Lista PL
<i>Asclepias syriaca</i>	trojeść amerykańska	ograniczony zasięg	+	
<i>Cabomba caroliniana</i>	kabomba karolińska	ograniczony zasięg	+	
<i>Elodea nuttallii</i>	moczarka delikatna	ograniczony zasięg	+	
<i>Ailanthus altissima</i>	bożodrzew gruczołowaty	szeroko rozprzestrzeniony	+	
<i>Heracleum mantegazzianum</i>	barszcz Mantegazziego	szeroko rozprzestrzeniony	+	
<i>Heracleum sosnowskyi</i>	barszcz Sosnowskiego	szeroko rozprzestrzeniony	+	
<i>Impatiens glandulifera</i>	niecierpek gruczołowaty	szeroko rozprzestrzeniony	+	
<i>Azolla filiculoides</i>	azolla drobna	ograniczony zasięg		+
<i>Ulex europeus</i>	kolcolist zachodni	ograniczony zasięg		+
<i>Echinocystis lobata</i>	kolczurka klapowana	szeroko rozprzestrzeniony		+
<i>Impatiens capensis</i>	niecierpek pomarańczowy	ograniczony zasięg		+
<i>Reynoutria ×bohemica</i>	rdestowiec czeski	szeroko rozprzestrzeniony		+
<i>Reynoutria japonica</i>	rdestowiec japoński	szeroko rozprzestrzeniony		+
<i>Reynoutria sachalinensis</i>	rdestowiec sachaliński	szeroko rozprzestrzeniony		+

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych roślin – syntetyczne zestawienie

LISTA inwazyjnych gatunków obcych roślin uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii i Polski

Występowanie i stopień
rozprzestrzenienia gatunku
w Polsce

➤ gatunki występujące w Polsce tylko w uprawach

Wykaz obejmuje gatunki, w przypadku których potwierdzono na podstawie zgromadzonych danych, że są/były utrzymywane w kolekcjach ogrodów botanicznych i/lub wymieniane w ofercie ogrodniczej, akwarystycznej

Obecnie rośliny wymienionych gatunków można przetrzymywać tylko na podstawie zezwolenia i tylko w określonych przypadkach, a istniejące populacje należy objąć działaniami zaradczymi (eliminacja, kontrola lub izolacja)

Stan prawny
od 18 grudnia 2021 r.

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Lista UE
<i>Andropogon virginicus</i>	-	+
<i>Baccharis halimifolia</i>	-	+
<i>Cortaderia jubata</i>	-	+
<i>Ehrharta calycina</i>	-	+
<i>Eichhornia crassipes</i>	eichornia gruboogonkowa	+
<i>Gunnera tinctoria</i>	gunera brazylijska	+
<i>Gymnocoronis spilanthoides</i>	gymnokoronis dębolistny	+
<i>Heracleum persicum</i>	barszcz perski	+
<i>Humulus scandens</i>	chmiel japoński	+
<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>	wąkrotka jaskrowata	+
<i>Lagarosiphon major</i>	lagarosyfon wielki	+
<i>Lespedeza cuneate</i> (<i>Lespedeza juncea</i> var. <i>sericea</i>)	-	+
<i>Lysichiton americanus</i>	tulejnik amerykański	+
<i>Myriophyllum aquaticum</i>	wywłócznik brazylijski	+
<i>Myriophyllum heterophyllum</i>	wywłócznik różnolistny	+
<i>Pennisetum setaceum</i>	rozplenica szczecinkowata	+
<i>Pueraria montana</i>	opornik łatkowaty	+
<i>Triadica sebifera</i> (<i>Sapium sebiferum</i>)	smokrzyn łojodajny	+

brak IGO z listy PL (średnio i bardzo inwazyjnych) występujących w PL tylko w uprawach

Wykaz inwazyjnych gatunków obcych roślin – syntetyczne zestawienie

LISTA inwazyjnych gatunków obcych roślin uznanych za stwarzające zagrożenie dla Unii i Polski

Występowanie i stopień rozprzestrzenienia gatunku w Polsce

➤ gatunki niewystępujące w Polsce

Nazwa łacińska	Nazwa polska	Lista UE
<i>Acacia saligna</i> (<i>Acacia cyanophylla</i>)	-	+
<i>Alternanthera philoxeroides</i>	-	+
<i>Cardiospermum grandiflorum</i>	-	+
<i>Ludwigia grandiflora</i>	-	+
<i>Ludwigia peploides</i>	-	+
<i>Lygodium japonicum</i>	wężówka japońska	+
<i>Microstegium vimineum</i>	-	+
<i>Parthenium hysterophorus</i>	partenium ambrozjowate	+
<i>Persicaria perfoliata</i>	-	+
<i>Prosopis juliflora</i>	jadłoszyn baziowaty	+
<i>Salvinia molesta</i> (<i>Salvinia adnata</i>)	salwinia uciążliwa	+

LISTA inwazyjnych gatunków obcych roślin uznanych za stwarzające zagrożenie dla UE

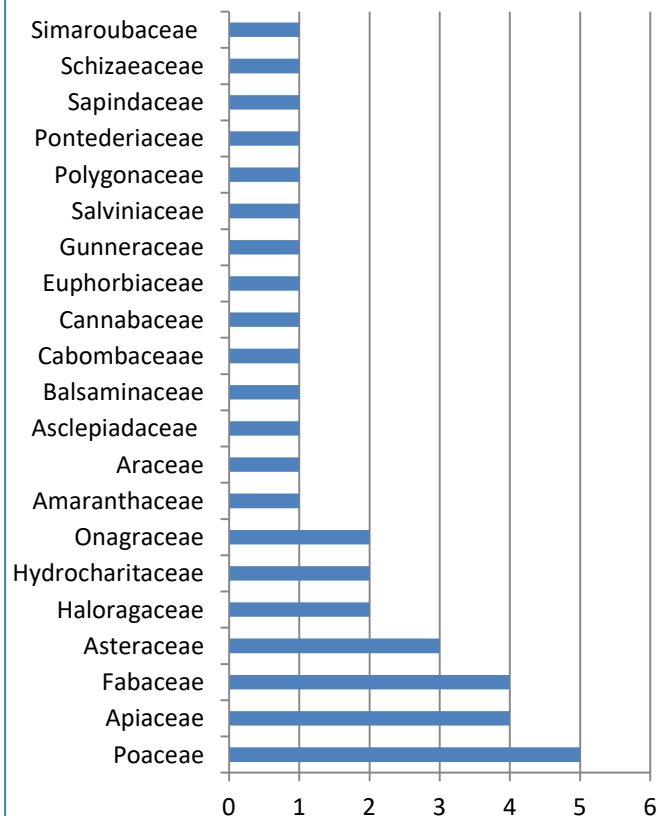
Przegląd i ogólna charakterystyka

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

Zestawienie ogólne*

N = 36

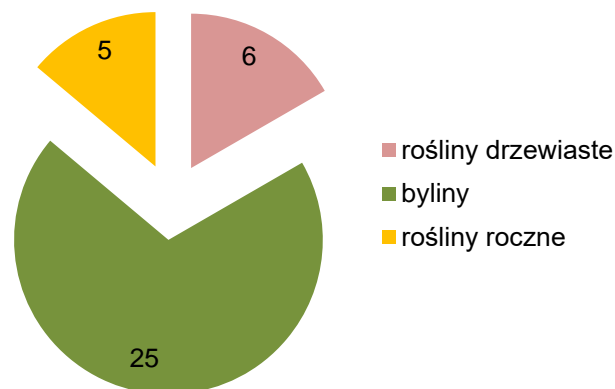
Jednostki systematyczne

Pochodzenie

Azja	13
Ameryka Pd	9
Ameryka Płn.	6
Ameryka Płn. & Pd	4
Afryka	3
Australia	1

Formy życiowe

przyjęta kolejność prezentowania gatunków:

- ❖ rośliny drzewiaste
- ❖ wieloletnie rośliny zielne (byliny)
  - trawy
  - rośliny wodne
- ❖ rośliny roczne

* zestawienie dla gatunków stwarzających zagrożenie dla UE

LISTA inwazyjnych gatunków obcych roślin uznanych za stwarzające zagrożenie dla UE

Przegląd i ogólna charakterystyka

**Zakres prezentowanej informacji dla gatunku
objaśnienia**

Nazwa łacińska gatunku

Nazwa polska (jeśli istnieje)

Fotografia / fotografie ilustrujące
pokrój oraz istotne cechy
diagnostycznerok wprowadzenia
na listę UELista unijna
2019**Istotne cechy służące identyfikacji**
np.

- ✓ liście
- ✓ kwiaty / owoce

Gatunki podobne**Sposoby rozmnażania
(rozprzestrzeniania):**

- .....

Drogi wprowadzania

- .....

Synonimy.....
*Jeśli istnieją***Nazwa EN***częściej
używana/e*

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia ^{+PL}
Nazwa łacińska Nazwa polska	kontynent	TAK – w środowisku przyrodniczym / w uprawie / NIE*	Ocena – stan na 2018 r. / brak oceny*

*w przypadku gatunków dla których nie sporządzono oceny w Polsce podana została informacja z oceny ryzyka przeprowadzonej dla UE;
dodatkowo zamieszczono informację (przewidywanie) czy przy prognozowanych zmianach klimatu IGO może być inwazyjny w PL

Rośliny drzewiaste

Acacia saligna (Labill.) H.L.Wendl.

Fot. Ron Vanderhoff

Fot. M.W. McDonald/CSIRO FFP

Sposoby rozmnażania (rozprzestrzeniania):

- generatywnie (przez nasiona)
- wegetatywnie (odrosty korzeniowe)

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego** - wprowadzany do uprawy jako drzewo ozdobne i użytkowe

Lista unijna
2019

Synonimy

*Acacia
cyanophylla* Lindl

Mimosa saligna
Labill.

Nazwa EN

Coojong wattle

Port Jackson
wattle

blue-leaf wattle

orange wattle

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w Polsce
Fabaceae Bobowate	Australia zachodnia	NIE	brak oceny bardzo inwazyjny – na podstawie oceny dla UE gatunek wysokiego ryzyka dla regionu biogeograficznego Morza Śródziemnego oraz wybrzeży Atlantyku i Morza Czarnego obecnie nie ma dogodnych warunków klimatycznych w PL (nieodporny na niskie temperatury); prognozowane zmiany klimatu zwiększają prawdopodobieństwo zadomowienia się

Global Invasive Species Database (2021) Species profile: *Acacia saligna*. Downloaded from <http://www.iucngisd.org/gisd/species.php?sc=1590> on 31-10-2021.

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Acacia saligna* (Labill.) H.L.Wendl.**

-

Fot. Ron Vanderhoff

© H. Zell, CC BY-SA
3.0 via Wikimedia
commons

Fot. Ron Vanderhoff

Fot. Giuseppe Brundu

Fot. M.W. McDonald/CSIRO FFP

- ✓ Gałązki i „liście”; tzw. liściak, fylodium (łac. *phyllodium*)) zwisające
- ✓ Liście od prostych do sierpowatych, stosunkowo duże (7-25 cm dł.), ale zwykle dość wąskie (2-20 mm szer.)
- ✓ Kwiaty - duża liczba (25-55) drobne, jasnożółte, gęsto upakowane w kuliste grona, z których kilka (2-10) jest ułożonych wzdłuż krótkiej gałązki kwitnącej (2-50 mm dł.)
- ✓ Owoce - strąki długie i wąskie (50-140 mm dł. i 4-6 mm szer.), lekko zwężone między poszczególnymi nasionami

Gatunki podobne

- Inne gatunki z rodzaju *Acacia*, szczególnie
- *Acacia pycnantha* – różnice morfologiczne: asymetryczna nasada „liścia” (liściaka)

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Ailanthus altissima (Mill.) Swingle Bożodrzew gruczołowaty

Fot. Zygmunt Dajdok

Fot. Zygmunt Dajdok

Lista unijna
2019

Synonimy

ajlant
gruczołowaty
ajlant wyniosły

Nazwa EN

Tree of
heaven

- ✓ Wysokość – do 20(30) m
- ✓ Kora – gładka z jasnymi podłużnymi prążkami
- ✓ Pędy – żółtawo-brązowe, omszone, duże, sercowate blizny liściowe
- ✓ Kwiaty – drobne, 5-6-krotne, zielonkawo-białe zebrane w wiechy

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Simaroubaceae Bieguncznikowate	Azja: Chiny & Wietnam Płn.	<ul style="list-style-type: none"> • w środowisku przyrodniczym • w uprawie	bardzo inwazyjny

***Ailanthus altissima* (Mill.) Swingle** **Bożodrzew gruczołowaty**

Istotne cechy morfologiczne

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)
- wegetatywnie (odrosty korzeniowe i odrosty pędowe)
- 200-300 tysięcy skrzydlaków / osobnika

- ✓ Liście skrętoległe, nieparzysto pierzastozłożone, długie: 40-60 cm dł.; listki u nasady z kilkoma ząbkami, każdy z gruczołkiem
- ✓ Owoce zbiorowe – złożone z kilku orzeszków; każdy w środku wydłużonego skrzydlaka

Fot. Barbara Tokarska-Guzik
- wszystkie zdjęcia

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego** - celowo wprowadzany do uprawy jako drzewo ozdobne
- **niezamierzonego** - transport samochodowy (nasiona) oraz zawlekanie diaspor (nasion, części wegetatywnych) z innymi roślinami ozdobnymi

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Baccharis halimifolia* L.**

Komarnik wirginijski

Lista unijna
2016

Synonimy

Bakcharis
srebrzysty

Nazwa EN

Tree
groundsel

Zimozielony krzew lub niskie drzewo (do 3-5 m wysokości)
Gatunek dwupienny (rozdzielnopłciowy)

Fot. Giuseppe Brundu

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Asteraceae Astrowate	Atlantyckie regiony Ameryki Północnej	• w uprawie	mało inwazyjny

Źródło: Chmiel J., Tokarska-Guzik B., Hołdyński Cz. 2018. *Baccharis halimifolia* L. – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

***Baccharis halimifolia* L.**

Komarnik wirginijski

Istotne cechy morfologiczne

- ✓ Liście pojedyncze, jajowato lancetowate
- ✓ Kwiaty męskie i żeńskie na odrębnych osobnikach zebrane w kwiatostany - koszyczki
- ✓ Nasiona - niełupki

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)
!!! roczna produkcja nasion wynosi od 10 000 do nawet 1 500 000
- wegetatywnie
- po zniszczeniu części nadziemnej wytwarza odrosty korzeniowe

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego** - celowo wprowadzany do uprawy jako krzew ozdobny;
wykorzystywany w obudowie biologicznej tras komunikacyjnych

Fot. Giuseppe Brundu

Fot. Giuseppe Brundu

Fot. Beata Grabowska

Prosopis juliflora (Sw.) DC. jadłoszyn baziowaty

Lista unijna
2019

Nazwa EN

Mesquite

algarroba

prosopis

Źródło: Forest & Kim Starr

Źródło: Forest & Kim Starr

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Fabaceae Bobowate	Meksyk śr. & pn. Ameryka Pd.	NIE	brak oceny średnio inwazyjny – na podstawie oceny dla UE jest zaliczany do najbardziej inwazyjnych roślin drzewiastych na świecie; gatunek średniego ryzyka dla obszaru biogeograficznego śródziemnomorskiego i makaronezyjskiego obecnie i przy prognozowanych zmianach nie ma dogodnych warunków klimatycznych w PL

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Heuzé V., Tran G., Boval M., Renaudeau D., 2015. Mesquite (*Prosopis juliflora*). Feedipedia, a programme by INRAE, CIRAD, AFZ and FAO. <https://www.feedipedia.org/node/554> Last updated on May 11, 2015, 14:34
EPPO (2018) Pest risk analysis for *Prosopis juliflora*. EPPO, Paris

***Prosopis juliflora* (Sw.) DC.** jadłoszyn baziowaty

Źródło: Forest & Kim Starr

Źródło: Forest & Kim Starr

- ✓ Krzew lub niewielkie drzewo
- ✓ Liście podwójnie pierzasto złożone, przylistki cierniste
- ✓ Kwiaty drobne w kolorze zielonożółtawym zebrane w kotkowy kwiatostan
- ✓ Owoc – strąk o długości ponad 20 cm

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego** - celowo wprowadzany do uprawy jako drzewo ozdobne i użytkowe (opał, pasza, ponowne zalesiania)

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Pueraria montana* (Lour.) Merr. var. *lobata* (Willd.)** opornik łatkowaty

Fot. Takashi Yokoyama

© iStockphoto/Joe_Potato34

Lista unijna
2016

Synonimy

Pueraria
lobata (Willd.)
Ohwi

ołownik łatkowaty

kudzu

Nazwa EN

kudzu vine

Japanese
arrowroot

Fot. Takashi Yokoyama

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia+PL
Fabaceae Bobowate	Azja wsch.& pd-wsch.	NIE	średnio inwazyjny

***Pueraria montana* (Lour.) Merr. var. *lobata* (Willd.)** opornik łatkowaty

Fot. Takashi Yokoyama

- ✓ Wieloletnie pnącze o drewniejącej łodydze do 30 m długości
- ✓ Liście naprzemianległe, 8-20 cm dł. i 5-20 cm szer., owłosione od spodu, trójlistkowe
- ✓ Kwiaty owadopylne (zapyłane głównie przez pszczoły), obupłciowe, motylkowate, czerwono purpurowe, niebieskie lub różowe z żółtym środkiem, 1,5- 2,5 cm dł., pachnące, zebrane w grona o długości 10-40 cm, wyrastające w kątach liści
- ✓ Owocem jest owłosiony, płaski strąk 4-13 cm dł. i 0,6-1,3 cm szer., zawierający 3-10 nasion
- ✓ Nasiona czerwono-brązowe, czarno nakrapiane, 4-5 mm dł., gładkie

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie - przez nasiona
- wegetatywnie - przez zakorzenianie w węzłach pędów przy ich zetknięciu z glebą

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: uprawy ogrodnicze i kolekcjonerskie; do celów leczniczych i ozdobnych; uprawy rolnicze do celów paszowych oraz jako rośliny ograniczającej erozję gleby
- **niezamierzonego**: przypadkowe zawleczenie diaspor (fragmentów pędów i korzeni, strąków) z materiałem roślinnym, ziemią oraz ze sprzętem budowlanym i ogrodniczym

Fot. Takashi Yokoyama

***Triadica sebifera* (L.) Small** smokrzyn łojodajny

Lista unijna
2019

Synonimy

*Sapium
sebiferum* (L.)
Roxb.

łojowe drzewo

maścierza
łojodajna

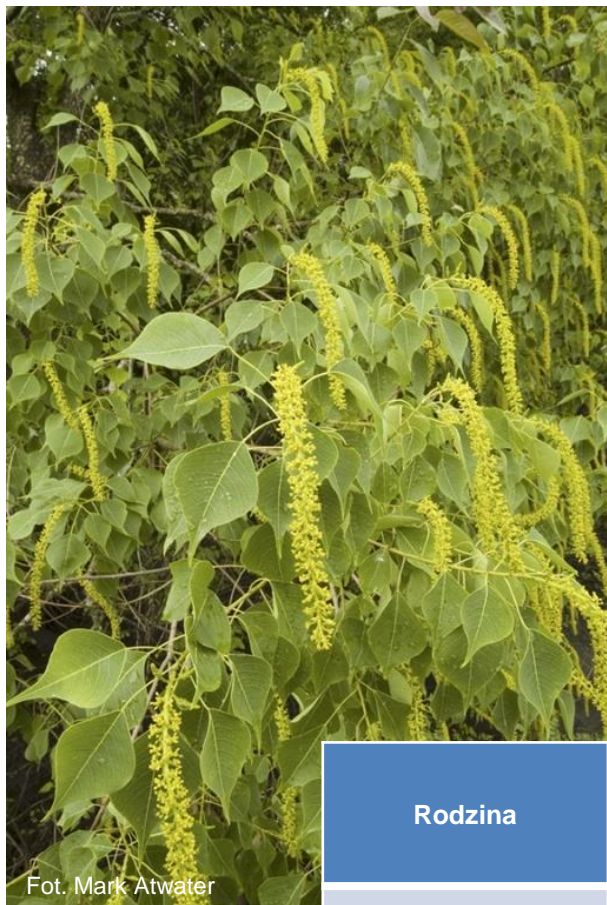
Nazwa EN

Chinese
tallow tree

Fot. J. H. Miller, USDA Forest Service

UGA1264074

Fot. Mark Atwater

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Euphorbiaceae Wilczomleczone	Azja wsch.: Chiny, Tajwan, Japonia	<ul style="list-style-type: none"> w uprawie	brak oceny średnio inwazyjny – na podstawie oceny dla UE; aktualna prognoza klimatyczna wskazuje jako dogodny dla gatunku region biogeograficzny Morza Śródziemnego i Morza Czarnego; projektowane zmiany klimatu zakładają dogodne warunki dla tego gatunku w niektórych regionach Polski

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Triadica sebifera* (L.) Small** smokrzyn łojodajny

Fot. Mark Atwater
© UGA2131093

Fot. J. H. Miller, USDA Forest Service UGA1264074

Fot. J. H. Miller, USDA Forest Service UGA2307040

- ✓ Drzewo do 30-40 m wys., pędy zawierają sok mleczny
- ✓ Liście ogonkowe; blaszki liściowe szeroko romboidalne, gwałtownie ostro zakończone
- ✓ Kwiaty zarówno męskie, jak i żeńskie zebrane w grona
- ✓ Owoc – torebka
- ✓ Nasiona długie (8 mm), kredowobiałe (pokryte białym woskiem)

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie - przez nasiona
- jedno drzewo może rocznie produkować ok. 100 000 nasion

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** celowo wprowadzany do uprawy jako drzewo ozdobne

Wieloletnie rośliny zielne - byliny

***Asclepias syriaca* L.** trojeść amerykańska

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Lista unijna
2017

Synonimy

*Asclepias
grandifolia*

*Asclepias
illinoensis*

Nazwa EN

Broadleaf
milkweed

Common
milkweed

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Asclepiadaceae Trojeściowate Apocynaceae Toinowate	Ameryka Płn.	<ul style="list-style-type: none"> • w środowisku przyrodniczym • w uprawach	mało inwazyjny

Asclepias syriaca L. trojeść amerykańska

- ✓ Bylina o wysokości do 150–200 cm, pędy zawierają sok mleczny
- ✓ Liście owalne, duże, skórzaste
- ✓ Kwiaty zebrane w baldachy
- ✓ Owoc – mieszek o długości 5–12 cm
- ✓ Nasiona długości 5–9 mm opatrzone jedwabistymi włoskami

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie - przez nasiona
  - w jednym mieszku może znajdować się ok. 220 nasion
- wegetatywnie - przez rozrost i fragmentację kłączy

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: wprowadzany do uprawy głównie w celach pszczelarskich, a także ozdobnych i energetycznych
- **niezamierzonego**: części roślin (odcinki kłączy i nasiona) mogą być przemieszczane w trakcie prac rolnych, budowlanych i drogowych, wraz z ziemią, materiałami organicznymi, zwierzętami, maszynami rolnymi i budowlanymi itp.

Źródło: Wołkowycki D., Tokarska-Guzik B., Jackowiak B. 2018. *Asclepias syriaca* L. – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Fot. Barbara Tokarska-Guzik
– wszystkie zdjęcia

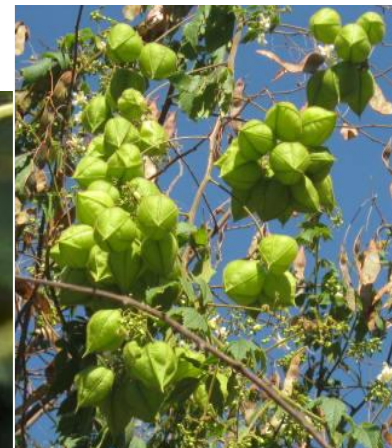

Cardiospermum grandiflorum Sw.

Tatters/Tatiana Gerus-2012/via flickr - CC BY-SA 2.0

Fot. Johannes J Le Roux

© Bernd Sauerwein, CC BY-SA 3.0 via Wikimedia commons

Lista unijna
2019

Synonimy

*Cardiospermum
barbicaule*
Baker

Nazwa EN

balloon vine

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Sapindaceae Mydleńcowate	Afryka Ameryka Płn. & Pd	NIE	brak oceny średnio inwazyjny - na podstawie oceny dla UE; aktualna prognoza klimatyczna wskazuje jako dogodny dla gatunku region biogeograficzny Morza Śródziemnego; obecnie i przy prognozowanych zmianach klimatu w PL nie ma dogodnych warunków dla tego gatunku (niewielkie prawdopodobieństwo w zach.PL)

Cardiospermum grandiflorum Sw.

Tatters/Tatiana Gerus-2012/via flickr - CC BY-SA 2.0

- ✓ Jednoroczne lub wieloletnie pnące do 8 m
- ✓ Liście jasnozielone, złożone, ząbkowane, czasem owłosione
- ✓ Kwiaty białe lub żółte, pachnące, wielkości 7-11 mm
- ✓ Owoce składają się z trzech grzbietowo stępionych błoniastych, owłosionych torebek
- ✓ Zwykle z jednego owocu powstają trzy czarne nasiona, z których każde ma okrągłą lub nerkowatą wnękę

Fot. Johannes J Le Roux

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie - przez nasiona
- wegetatywnie - przez odrosty

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** wprowadzany do uprawy głównie dla celów ozdobnych

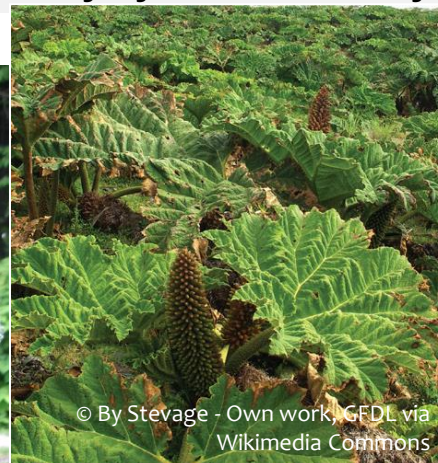

Gunnera tinctoria (Molina) Mirbel Gunera brazylijska

Fot. Barbara Sudnik-Wojcikowska

© By Stevage - Own work, GFDL via
Wikimedia Commons

Lista unijna
2017

Synonimy

gunera
chilijska

parzeplin
brazylijski

Nazwa EN

Chilean
gunnera

Chilean
rhubarb

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{+PL}
Gunneraceae Parzeplinowate	Ameryka Pd.	• w uprawach	mało inwazyjny

Źródło: Melon E., Tokarska-Guzik B., Zając M. 2018. *Gunnera tinctoria* (Molina) Mirbel – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

***Gunnera tinctoria* (Molina) Mirbel** Gunera brazylijska

Fot. Margherita Gioria

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Margherita Gioria

- ✓ Roślina zielna wieloletnia, dorasta do 2 m wysokości
- ✓ Liście na sztywnych, długich do 1 m ogonkach, pokryte krótkimi, czerwonymi kolcami. Blaszki liściowe 5-7-klapowe, o wymiarach do 0,8 × 1(2,5!) m
- ✓ 3-4 kwiatostany: grube wiechy, do 1 m długie, złożone z regularnie, gęsto ustawionych, drobnych kwiatów
- ✓ Kwiaty pozbawione korony (działki kielicha 2, zielonawe, ok. 1 mm długie; pręcik 1 lub 2, słupek 1, szyjka z piórkowatymi znamionami)
- ✓ Owoce – pestkowce czerwone lub pomarańczowe, podługowate, do 2 mm dł. Każdy zawiera 1 pestkę o wadze do 4 mg, z charakterystycznym kołnierzykiem

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie - przez nasiona
Szacuje się, że w owocostanie jest ok. 80 000 owoczków, a na roślinie jest ich w ciągu roku do 250 000
- wegetatywnie - przez kłącza, a także z fragmentów korzeni i liści

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** gatunek jest uprawiany jako szczególnie okazała, egzotyczna roślina ozdobna.
Głównym źródłem nasion lub sadzonek są centra ogrodnicze i sprzedaż internetowa

Heracleum mantegazzianum Sommier & Levier barszcz Mantegazziego

Lista unijna
2019

Synonimy

*Heracleum
circassicum*

*Heracleum
giganteum*

barszcz
olbrzymi

barszcz
mantegazyjski

Nazwa EN

Giant cow
parsley

Fot. Marián Szewczyk

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ⁺ PL
Apiaceae Selerowate	centralna i wschodnia część Wielkiego Kaukazu	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawie	bardzo inwazyjny

Heracleum persicum Fischer barszcz perski

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

© Dr Dilli Prasad Rijal/cabi.org

Lista unijna
2016

Synonimy

*Heracleum
glabrescens*

*Heracleum
laciniatum*

Nazwa EN

Persian
hogweed

Golpar

Fot. Marian Szewczyk

Fot. Izabela Sachajdakiewicz

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Apiaceae Selerowate	Azja pd-zach, Kaukaz	• w uprawie	bardzo inwazyjny

Heracleum sosnowskyi Mandenova barszcz Sosnowskiego

Lista unijna
2016

Synonimy

Heracleum wilhelmsii

Heracleum pubescens

barszcz
kaukaski

Nazwa EN

Sosnowski's
hogweed

Giant
hogweed

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Apiaceae Selerowate	centralna i wschodnia część Wielkiego Kaukazu	<ul style="list-style-type: none"> • w środowisku przyrodniczym • w uprawach	bardzo inwazyjny

Źródło: Sachajdakiewicz I., Szewczyk M., Tokarska-Guzik B. 2018. *Heracleum sosnowskyi* Mandenova – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Fot. Izabela Sachajdakiewicz

Fot. Michał Śliwiński

Fot. Michał Śliwiński

Fot. Izabela Sachajdakiewicz

Pokrój pędów:

A – barszczu Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi*

B – barszczu Mantegazziego *H. mantegazzianum*

C – nasadowa część pędu b. Sosnowskiego *H. sosnowskyi*

Istotne cechy morfologiczne

Heracleum mantegazzianum

barszcz Mantegazziego

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Liście odziomkowe głęboko podzielone o ostrych odcinkach

Heracleum sosnowskyi

barszcz Sosnowskiego

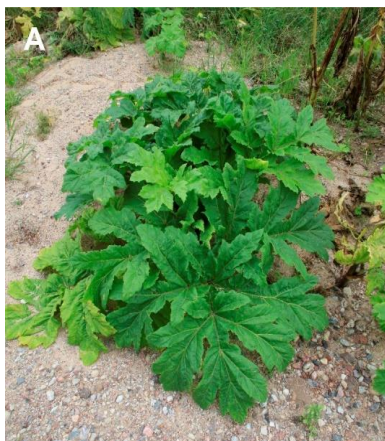
Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Liście odziomkowe słabiej podzielone o bardziej tępych odcinkach

Fot. Lech Krzysztofiak

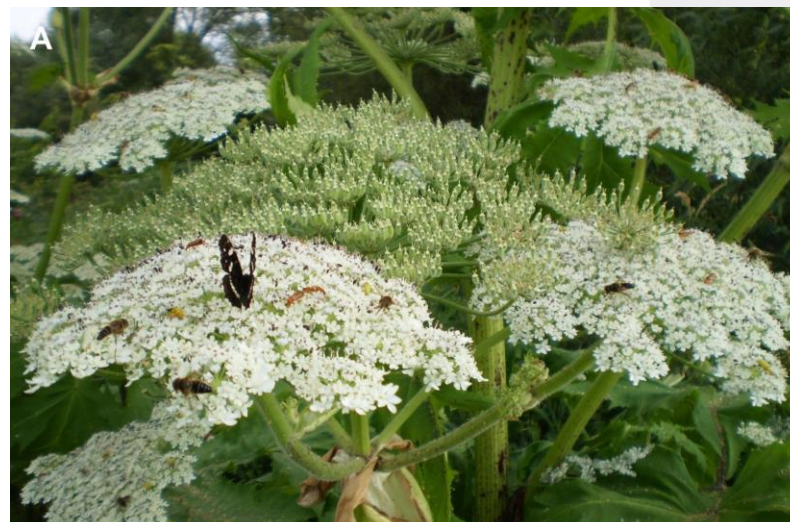
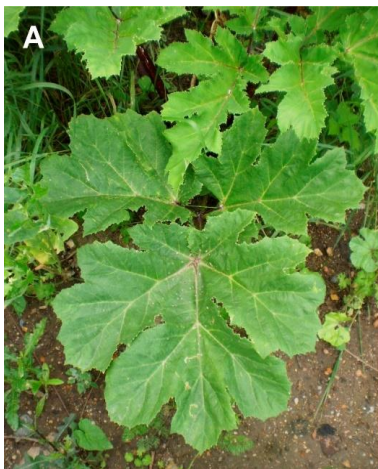

Fot. Michał Śliwiński

Rozety liści:

A - barszczu Sosnowskiego *H. sosnowskyi*

B - barszczu Mantegazziego *H. mantegazzianum*

Pokrój liści:

A - barszczu Sosnowskiego *H. sosnowskyi*

B - barszczu Mantegazziego
H. mantegazzianum

Fot. Michał Śliwiński

Pokrój baldachów złożonych barszczu Sosnowskiego *H. sosnowskyi* – w części środkowej – baldach wierzchołkowy (terminalny) w fazie przekwitania oraz baldachy satelitarne widoczne wokół, będące w pełni kwitnienia

Fot. Michał Śliwiński

Heracleum sp.

kaukaskie barszcze

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

Fot. Zygmunt Dajdok

Morfologia:

- wysokość podczas kwitnienia – ok. 2-3 m,
- liście o powierzchni $> 1\text{m}^2$,
- kwiatostany o średnicy ok. 40-70 cm,
- łodyga o średnicy ~ 10 cm, z czerwonymi/fioletowymi plamkami.

Fazy wzrostu:

- siewki,
- osobniki młodociane (juwenilne),
- osobniki dorosłe (kwitnące / owocujące).

Odstępstwa od „normy”

Fot. Michał Śliwiński

Fot. Zbigniew Osadowski

Pokrój młodych osobników
barszczu Sosnowskiego
H. sosnowskyi

Barszcz Sosnowskiego *Heracleum sosnowskyi*:

A - osobniki o mniejszych rozmiarach zregenerowane po wcześniej wykonanym koszeniu
B – odrost w nasadzie ściętego pędu, zakończony kwiatostanem o niewielkich rozmiarach

Gatunki podobne:

- barszcz zwyczajny / barszcz syberyjski,

Fot. Izabela Sachajdakiewicz

A – barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*

Fot. Michał Śliwiński

B - barszcz syberyjski *Heracleum sphondylium* subsp. *sibiricum*

Fot. Zygmunt Dajdok

Gatunki podobne:

- dzięgiel leśny / arcydzięgiel litwor,

Fot. Izabela Sachajdakiewicz

A – dzięgiel leśny *Angelica sylvestris*

Fot. Michał Śliwiński

B – dzięgiel (arcydzięgiel) litwor nadbrzeżny *Angelica archangelica* subsp. *litoralis*

Fot. Zygmunt Dajdok

Gatunki podobne:

- lepiężnik różowy,

Fot. Michał Śliwiński

Lepiężnik różowy *Petasites hybridus*

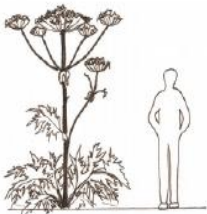

- gunnera olbrzymia,

Fot. Izabela Sachajdakiewicz

Gunnera olbrzymia *Gunnera manicata*

Fot. Izabela Sachajdakiewicz

gatunek	pokrój	liść	kwiatostan	łodyga	owoc
barszcz Sosnowskiego	100 (200) - 450 		(30) 50 - 75 	do 10 	
barszcz Mantegazziego	200 (400) - 500 		(20) 50 - 85 	do 10 	
barszcz zwyczajny	(30) 50 - 150 (200) 		8-20 (25) 	0,5 - 2 (3) 	
barszcz syberyjski	(30) 50 - 150 (200) 		8-20 (25) 	0,5 - 2 (3) 	

Zestawienie cech morfologicznych gatunków roślin najczęściej mylonych z kaukaskimi barszczami (ryc. K. Wygådała)

Źródło: Sachajdakiewicz i Mędrzycki (red.) 2014. Wytyczne dotyczące zwalczania barszczu Sosnowskiego (*Heracleum sosnowskyi*) i barszczu Mantegazziego (*Heracleum mantegazzianum*) na terenie Polski. ss. 148 GDOŚ, Warszawa

gatunek	pokrój	liść	kwiatostan	łodyga	owoc
dzięgiel leśny					
arcydzięgiel litwor					
gunnera olbrzymia					
lepiężnik różowy					

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – wyłącznie przez nasiona

zwykle ok. 20 000 do 100 000 z jednego osobnika

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Drogi wprowadzania

- **zamierzone** – uprawa w celach paszowych, w mniejszym stopniu – użytkowych (rośliny miododajne) i ozdobnych (w ogrodnictwie)

- **niezamierzone** - poprzez przenoszenie skoszonych roślin (m.in. baldachów z kwiatami lub nasionami) na tereny do tego nieprzystosowane, dotychczas wolne od inwazji tego gatunku; przenoszenie nasion wraz z suchymi kwiatostanami, wykorzystywanymi w celach ozdobnych, transport z masami ziemnymi zawierającymi nasiona barszczu

Lysichiton americanus Hultén and St. John tulejnik amerykański

Lista unijna
2016

Synonimy

-

Nazwa EN

American
skunk
cabbage

Western
skunk
cabbage

Swamp
cabbage

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Elżbieta Melon

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Araceae Obrazkowate	Ameryka Płn.	• w uprawach	nieinwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Sudnik-Wójcikowska B., Melon E., Tokarska-Guzik B. 2018. *Lysichiton americanus* Hultén and St. John – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska www.projekty.gdos.gov.pl/igo.

Lysichiton americanus Hultén and St. John tulejnik amerykański

Fot. Elżbieta Melon

Fot. Elżbieta Melon

- ✓ Okazała (do 1,5 m) bylina z pionowym, mięsistym kłaczem
- ✓ Liście zwykle 40-70 cm, jasnozielone, lśniące, nieco skórzaste, całobrzegie, szeroko lancetowate do podłużnie jajowatych
- ✓ Kwiatostany typu kolby 1-2(4) otoczone jaskrawożółtą, do 45 cm długą, łódeczkowato zakończoną okrywą (*spatha*).
- ✓ Kwiaty, niewielkie, żółtawozielone, zwykle obupłciowe; składają się z 4 pręcików oraz pojedynczego słupka
- ✓ Owoce to zielone jagody zawierające wewnątrz 2 nasiona

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie – przez fragmentację kłaczy

W Polsce oba sposoby mało skuteczne

Fot. Elżbieta Melon

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** sprzedaż w centrach ogrodniczych i ewentualnie w ogrodach botanicznych i dendrologicznych. Potwierdzono uprawę w ogrodach prywatnych; brak informacji o dziczeniu

Lespedeza cuneata (Dum.Cours.) G.Don (*Lespedeza juncea* var. *sericea* (Thunb.) Lace & Hauech)

©Katja Schulz/via Flickr - CC BY 2.0

© Suzanne Cadwell, CC BY-NC 2.0 via Flickr.com

Lista unijna
2019

Synonimy

Lespedeza sericea Miq

Nazwa EN

bush clover

perennial
lespedeza

sericea
lespedeza

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Fabaceae Bobowate	Azja, Australazja	• w uprawach	brak oceny średnio inwazyjny - na podstawie oceny dla UE; aktualna prognoza klimatyczna wskazuje jako dogodny dla gatunku region biogeograficzny panoński, czarnomorski, kontynentalny, śródziemnomorski, stepowy i atlantycki obecnie i przy prognozowanych zmianach klimatu w PL są dogodne warunki dla tego gatunku

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Lespedeza cuneata* (Dum.Cours.) G.Don** (*Lespedeza juncea* var. *sericea* (Thunb.) Lace & Hauech)

©Katja Schulz/via Flickr - CC BY 2.0

©Katja Schulz/via Flickr - CC BY 2.0

©Katja Schulz/via Flickr - CC BY 2.0

- ✓ Długowieczna bylina lub półkrzew, dorasta do wysokości 0,5–1 m
- ✓ Liście trójlistkowe wzdłuż całej łodygi

© Suzanne Cadwell, CC BY-NC 2.0 via Flickr.com

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie przez nasiona
- pojedynczy pęd może wyprodukować ok. 1000 nasion

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** sprzedaż w centrach ogrodniczych (w ograniczonej skali); jako roślina paszowa
- **niezamierzonego:** potencjalnie możliwe zawlekanie z sianem

UGA0016190

J. H. Miller,
USDA Forest Service

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Lygodium japonicum (Thunb.) Sw. wężówka japońska

Fot. Kimberly Bohn

Lista unijna
2019

Nazwa EN

Japanese
climbing fern

- ✓ Paproć wspinająca się do 30 m
- ✓ Kłacza pełzające, z włosami czarnymi do czerwono-brązowych
- ✓ Liście charakterystycznie podzielone na segmenty

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Schizaeaceae Szparnicowate	Azja pd-zach. & wsch.	<ul style="list-style-type: none"> • w uprawach	brak oceny średnio inwazyjny - na podstawie oceny dla UE; przewiduje się, że duża część Europy środkowej i północnej stanie się odpowiednia, co potencjalnie pozwoli na osiedlenie; projektowane zmiany klimatu zakładają dogodne warunki dla tego gatunku w PL

©Ronald F. Billings/Texas A&M Forest Service/Bugwood.org - CC BY-NC 3.0 US

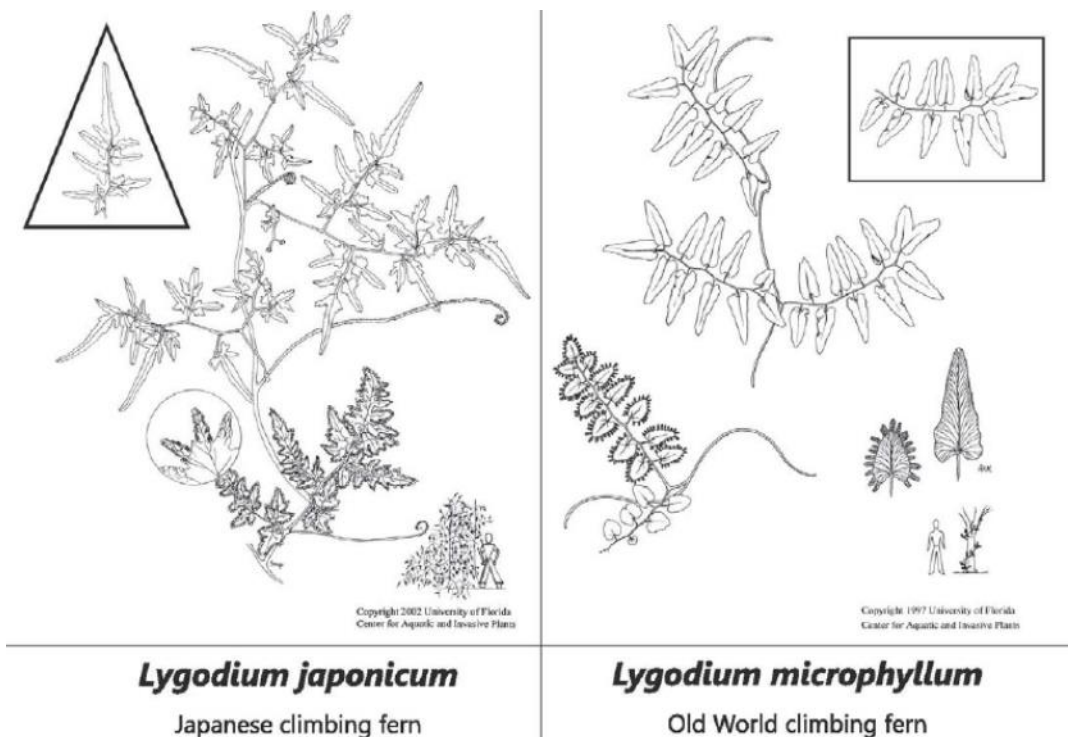
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Lygodium japonicum* (Thunb.) Sw.**
wężówka japońska

Gatunki podobne

Lygodium japonicum (Thunb.) Sw. wężówka japońska

Fot. Kimberly Bohn

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie przez zarodniki

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: wprowadzany do uprawy, głównie w celach ozdobnych
- **niezamierzonego**: zanieczyszczenie maszyn i urządzeń, zawleczenie przez turystów; zawleczenie z materiałem drzewnym

Ogólne prawdopodobieństwo przedostania się *L. japonicum* do UE jest umiarkowane – na podstawie dowodów, że gatunek jest przechwytywany jako zanieczyszczenie roślin bonsai z Chin; istnieją pewne dowody na to, że gatunek jest przedmiotem handlu

©Ronald F. Billings/Texas A&M Forest Service/Bugwood.org - CC BY-NC 3.0 US

Trawy – rośliny wieloletnie i roczne

Andropogon virginicus L.

Fot. Forest & Kim Starr

- ✓ Roślina wieloletnia, kępkowa, do 40-210 cm wys.
- ✓ Pędy o zabarwieniu od jasnozielonego do czerwono-brązowego
- ✓ Blaszki liściowe osiągają do 52 cm i mają szerokość 1,7-6,5 mm

Fot. Forest & Kim Starr

Sposoby rozmnażania:

- generatywnie przez nasiona

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: wprowadzany do uprawy głównie dla celów ozdobnych
- **niezamierzonego**: jako zanieczyszczenie z sianem

Lista unijna
2019

Nazwa EN

broomsedge

broomsedge
bluestem

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Poaceae Wiechlinowate	Ameryka Płn.	<ul style="list-style-type: none"> • w uprawach 	<p>brak oceny</p> <p>bardzo inwazyjny - na podstawie oceny dla UE obecne i projektowane zmiany klimatu stwarzają wysokie ryzyko dla regionu biogeograficznego Atlantyku, Morza Czarnego, kontynentalnego i śródziemnomorskiego</p> <p>projektowane zmiany klimatu zakładają dogodne warunki dla tego gatunku w PL jedynie sporadycznie na północy i południu</p>

Cortaderia jubata (Lemoine ex Carrière) Stapf kortaderia

Lista unijna
2019

Synonimy

*Cortaderia
atacamensis*

purpurowa
trawa
pampasowa

andyjska
trawa
pampasowa

Nazwa EN

Andean
pampas grass

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Poaceae Wiechlinowate	Ameryka Pd.	<ul style="list-style-type: none"> w uprawach	brak oceny średnio inwazyjny - na podstawie oceny dla UE obecne i projektowane zmiany klimatu stwarzają średnie ryzyko dla regionu biogeograficznego Atlantyku, Morza Czarnego, kontynentalnego i śródziemnomorskiego projektowane zmiany klimatu zakładają dogodne warunki dla tego gatunku w zachodniej Polsce

Fot. Neal Kramer

***Cortaderia jubata* (Lemoine ex Carrière) Stapf** kortaderia

Fot. Neal Kramer

Fot. Neal Kramer

- ✓ Roślina wieloletnia, kępkowa, wysoka
- ✓ Liście ostre, brzegiem ząbkowane
- ✓ Puszysty, wiechowaty kwiatostan, który jest zwykle koloru różowego do fioletowego

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie - przez nasiona

wytwarza ponad 100 000 nasion z jednego kwiatostanu w jednym sezonie, przy czym dorosła roślina ma od 5 do 20 kwiatostanów

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** wprowadzany do uprawy, głównie w celach ozdobnych

Gatunki podobne:

C. selloana (kortaderia pampasowa, trawa pampasowa)

Ehrharta calycina Sm.

-

Fot. Neal Kramer

Fot. RonVanderhoff

© Jerry Kirkhart,
CC BY 2.0 via
Flickr.com

Lista unijna
2019

Synonimy

Aira capensis
L. f.,

Ehrharta
adscendens
Schrad.

Nazwa EN

perennial
veldtgrass

purple
veldtgrass

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Poaceae Wiechlinowate	Afryka pd.	• w uprawach	brak oceny średnio inwazyjny - na podstawie oceny dla UE stwarza średnie ryzyko dla regionu atlantyckiego i śródziemnomorskiego projektowane zmiany klimatu zakładają dogodne warunki dla tego gatunku w środkowej Polsce

Ehrharta calycina Sm.

-

Fot. RonVanderhoff

- ✓ Roślina wieloletnia, rzadziej roczna, kępowa, źdźbła 30-70 cm wys.
- ✓ Kłacza pełzające, rozgałęzione
- ✓ Liście często zabarwione na czerwono lub fioletowo, do 7 mm szerokości, płaskie lub pofałdowane, często pomarszczone wzdłuż krawędzi blaszki i nitkowate
- ✓ Kwiatostany (wiechy) mają kolor czerwony i mogą być zawiązywane o każdej porze roku, ale zwykle wiosną

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie - przez nasiona

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** jako roślina pastewna (nie dotyczy Europy), zapobieganie erozji; istnieje prawdopodobieństwo zawleczenia z sianem

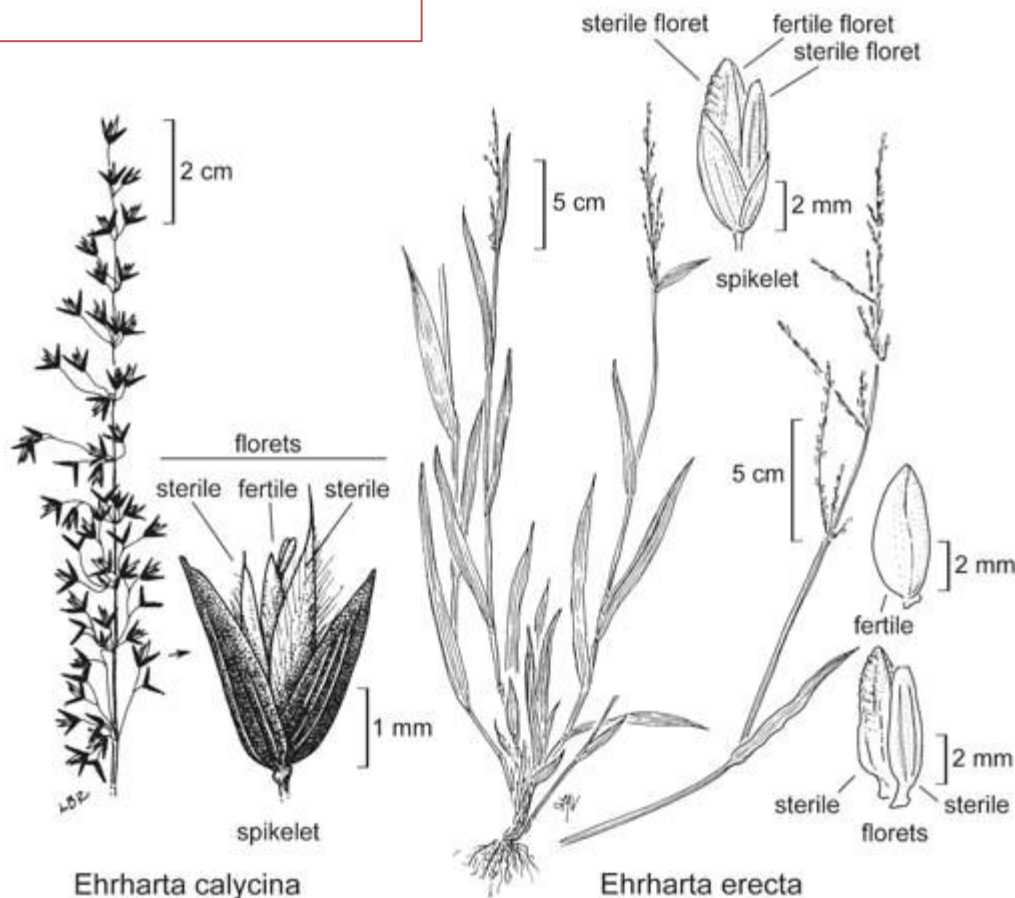
Gatunki podobne: *Ehrharta erecta*

Ehrharta calycina Sm.

-

Ehrharta calycina

Ehrharta erecta

© Regents of the University of California

Porównanie *Ehrharta calycina* i *Ehrharta erecta*

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Microstegium vimineum (Trin.) A. Camus

-

Fot. Luke Flory

Fot. Luke Flory

Lista unijna
2016

Synonimy

*Andropogon
vimineus*

*Arthraxon
lanceolatus*

Nazwa EN

Japanese
stiltgrass

packing grass

Nepalese
browntop

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Poaceae Wiechlinowate	Azja pd. & wsch.	NIE	średnio inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Microstegium vimineum (Trin.) A. Camus

-

Fot. Luke Flory

Fot. Luke Flory

- ✓ Roślina jednoroczna, 40–100 cm wys.
- ✓ Liście wąsko eliptyczne
- ✓ Kwiatostany typu kłosa pozornego, w liczbie 1–6, wzniesione, długości 4–6 cm

Sposoby rozmnażania:

- generatywnie przez nasiona
- jest zdolna do tworzenia korzeni przybyszowych w węzłach łodygi

Drogi wprowadzania

● **niezamierzonego:** przypadkowe zawleczenie nasion z transportem różnego rodzaju materiałów organicznych: wraz z ziemią ogrodniczą, materiałami używanymi w ogrodnictwie i służącymi do pakowania (m.in. produktów rolnych i ceramiki), z karmą dla zwierząt, wraz z ruchem kolejowym i samochodowym, z przewozem i ruchem maszyn (np. budowlanych, rolniczych i leśnych); nasiona mogą przyczepiać się do ubrania, butów, opon samochodowych

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Pennisetum setaceum (Forssk.) Chiov. rozplenica szczecinkowata

Fot. Patti Fenner

Fot. Zigmuntas Gudžinskas

Fot. Giuseppe Brundu

Lista unijna
2017

Synonimy

Cenchrus setaceus

Pennisetum ruppelii

Nazwa EN

Fountain
grass

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Poaceae Wiechlinowate	Bliski Wschód i Afryka Północna	• w uprawach	mało inwazyjny

Źródło: Urbisz A., Nobis M., Zając A. 2018. *Pennisetum setaceum* (Forssk.) Chiov.– Karta informacyjna gatunku.
Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

***Pennisetum setaceum* (Forssk.) Chiov.** rozplenica szczecinkowata

Fot. Patti Fenner

- ✓ Wieloletnia, kępkowa trawa, której żdźbła osiągają do 1,3 m wys.
- ✓ Liście łukowate 25-60 cm dł. i 2-4 mm szer., gładkie, jedynie na brzegu nieco szorstkie, środkowa żyłka blaszki liściowej rozdęta
- ✓ Wiecha równowąska, 6-30 cm dł.
- ✓ Kłoski lancetowate, zebrane po 1-3 na gałązkach, otoczone przez 12-26 mm dł. szczecinkowatą okrywę

Sposoby rozmnażania:

- generatywnie przez nasiona (w zasięgu naturalnym)
- wykazuje zdolność do rozmnażania wegetatywnego

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** rośliny gatunku są sadzone w ogrodach botanicznych i przydomowych jako roślina ozdobna
- **niezamierzonego:** nasiona mogą być rozprzestrzeniane przez pojazdy, maszyny, sprzęt i zwierzęta gospodarskie oraz ptaki. Ponadto nasiona przypadkowo mogą być zawleczone przez człowieka (np. wraz z kompostem)

Fot. Giuseppe Brundu

Rośliny wodne

Alternanthera philoxeroides (Mart.) Griseb. alternatera krokodylowa

Lista unijna
2017

Synonimy

kraglatka
krokodylowa

Nazwa EN

Alligator weed

Fot. Duilio Lamonico

Fot. Duilio Lamonico

Fot. Duilio Lamonico

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Amaranthaceae Szarłatowate	Ameryka Płd.	NIE	średnio inwazyjny

Alternanthera philoxeroides (Mart.) Griseb. alternatera krokodylowa

Fot. Duilio Lamonico

Fot. Duilio Lamonico

Fot. Duilio Lamonico

- ✓ Wieloletnia rozłogowa roślina ziemnowodna, płożąca się lub wznosząca się, o prostej lub rozgałęzionej łodydze do 100 cm wys. w środku pustej
- ✓ Liście małe (20-70 mm dł. i 5-40 mm szer.), ciemnozielone, jajowate
- ✓ Kwiaty srebrno-białe, umieszczone na szypułkach, wyrastają na końcu łodygi lub w kątach liści

Sposoby rozmnażania:

- generatywnie przez nasiona (w zasięgu naturalnym)
- wegetatywnie, z fragmentów korzeni i łodyg

Drogi wprowadzania

• zamierzonego:

nie są znane przypadki zamierzonego wprowadzania gatunku do środowiska przyrodniczego.

• **niezamierzonego:** wraz z balastem lub wraz z towarem na statkach; wskutek pomyłki wraz ze spokrewnionymi gatunkami (np. *A. sessilis*), wraz z zanieczyszczonym ziarnem dla ptaków, czy nasionami innych roślin

***Cabomba caroliniana* Gray**

kabomba karolińska

Fot. Łukasz Krajewski

Lista unijna
2016

Synonimy

Cabomba australis

Nectris caroliniana

Nazwa EN

Carolina fanwort

Carolina water-shield

Green cabomba

Fot. Łukasz Krajewski

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Cabombaceae Pływcowate	Ameryka Płn & Pd	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	bardzo inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Nowak T., Krajewski Ł., Tokarska-Guzik B. 2018. *Cabomba caroliniana* Gray – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Cabomba caroliniana kabomba karolińska

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

www.gov.pl/web/gdos

Fot. Łukasz Krajewski

Pokrój
kabomby karolińskiej
C. caroliniana

Fot. Łukasz Krajewski

Kwiat
kabomby
karolińskiej
C. caroliniana

Fot. Łukasz Krajewski

Kwitnący pęd
kabomby
karolińskiej
C. caroliniana

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Łukasz Krajewski

Morfologia:

- wodna bylina kłączowa, zakorzeniona, o rozgałęzionych, owłosionych pędach do 10 m długości (zwykle do kilkudziesięciu cm), całkowicie zanurzonych w wodzie,
- kłącza kruche, pędy zielone, oliwkowozielone lub czerwonawobrzęzowe,
- liście podwodne naprzeciwległe, na ogonkach do 4 cm, o blaszkach o średnicy do ok. 5 cm, pierzastych o wachlarzowatym wyglądzie, podzielonych na równowąskie odcinki, rozgałęzione dychotomicznie (widlasto) na zakończeniach (w liczbie 3-200), o szerokości do 1,8 mm,
- liście pływające po powierzchni wody, o blaszkach całkowitych, rombowlastych (0,6-3 cm × 1-4 mm) i ogonkach wyrastających w środku blaszki, zawiązywane są tylko na pędach kwitnących,
- wszystkie części podwodne pokryte śluzem,
- kwiaty protogyniczne (przedsłupne, wcześniejsze dojrzewanie słupków), o średnicy 6-15 mm, wyrastają pojedynczo, od maja do września, zakwitają ponad powierzchnią wody, są samopylne lub owadopylne,
- kolor okwiatu zależy od odmiany, najczęściej jest biały, czasem czerwony lub żółty.

Fot. Barbara Tokarska-Guzik –
zdjęcie górne i dolne

Morfologia:

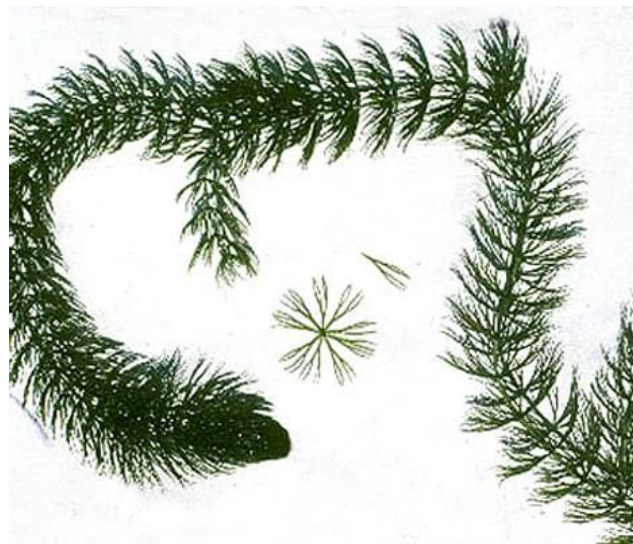
- wodna bylina kłączowa, zakorzeniona, o rozgałęzionych, owłosionych pędach do 10 m długości (zwykle do kilkudziesięciu cm), całkowicie zanurzonych w wodzie,
- kłącza kruche, pędy zielone, oliwkowozielone lub czerwonawobrazowe,
- liście podwodne naprzeciwległe, na ogonkach do 4 cm, o blaszkach o średnicy do ok. 5 cm, pierzastych o wachlarzowatym wyglądzie, podzielonych na równowąskie odcinki, rozgałęzione dychotomicznie (widlasto) na zakończeniach (w liczbie 3-200), o szerokości do 1,8 mm,
- liście pływające po powierzchni wody, o blaszkach całkowitych, rombowlastych (0,6-3 cm × 1-4 mm) i ogonkach wyrastających w środku blaszki, zawiązywane są tylko na pędach kwitnących,
- wszystkie części podwodne pokryte śluzem,
- kwiaty protogyniczne (przedślupne, wcześniejsze dojrzewanie słupków), o średnicy 6-15 mm, wyrastają pojedynczo, od maja do września, zakwitają ponad powierzchnią wody, są samopylne lub owadopylne,
- kolor okwiatu zależy od odmiany, najczęściej jest biały, czasem czerwony lub żółty.

Gatunki podobne:

- przedstawiciele rodzajów
  - rogatek *Ceratophyllum*

- wywłócznik *Myriophyllum*

Fot. Shaun Winterton

©Donald Hobern/via Flickr - CC BY 2.0

Fot. Barbara Tokarska-Guzik –
zdjęcie górne i dolne

Drogi wprowadzania i rozprzestrzeniania się:

- **zamierzone** – uprawa akwariowa, ze względu na walory dekoracyjne, a także wprowadzanie do zbiorników i cieków wodnych przez akwarystów/hobbystów
- **niezamierzone** – zawlekanie fragmentów pędów jako zanieczyszczenia innych roślin wykorzystywanych w akwarystyce, przenoszenie na wyposażeniu wędkarskim i nurkowym oraz na sprzęcie pływającym
- **naturalne** (po wcześniejszej introdukcji, bez udziału człowieka) – gatunek rozprzestrzenia się przede wszystkim wegetatywnie, kruche pędy stanowią diaspory, które przemieszczają się wraz z prądami wody na różne odległości, mogą sprzyjać temu powódzie; ptactwo wodne może także przyczyniać się do rozprzestrzeniania się gatunku
- **antropogeniczne** (przy udziale człowieka) – pozbywanie się nadmiaru roślin z upraw amatorskich poprzez wyrzucanie ich do zbiorników lub cieków wodnych

Sposoby rozmnażania:

- w całym zasięgu (także naturalnym) gatunek rozmnaża się przede wszystkim wegetatywnie, przez fragmentację pędów,
- rozmnażanie generatywne odgrywa niewielką rolę

w Polsce masowo kwitnie w pełni lata (koniec czerwca do września) i licznie owocuje, nie jest jednak jasne, czy owoce dojrzewają i wytwarzają płodne nasiona

Eichhornia crassipes (Martius) Solms eichornia gruboogonkowa

Lista unijna
2016

Synonimy

*Eichhornia
cordifolia*

*Eichhornia
crassicaulis*

Hiacynt wodny

Pontederia
gruboogonkowa

Nazwa EN

Water-hyacinth

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Ryszard Kamiński

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Pontederiaceae Rozpławowate	Ameryka Pd.	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	mało inwazyjny

Eichhornia crassipes eichornia gruboogonkowa

Istotne cechy morfologiczne

- ✓ Roślina wieloletnia, pływająca lub korzeniąca się na brzegach zbiorników wodnych
- ✓ Blaszki liściowe żywo zielone, sercowate, łyżkowato wygięte, uniesione nad wodę dzięki rozdętym (tkanka aerenchymatyczna) ogonkom liściowym
- ✓ Kwiaty jasnofioletowe, z żółtą plamką zebrane w kwiatostan przypominający nieco kwiatostan hiacyntu

Sposoby rozmnażania:

- generatywnie przez nasiona (w zasięgu naturalnym)
- wegetatywnie (dominujące w zasięgu wtórnym) przez tworzenie rozłogów, z nowymi roślinami

Drogi wprowadzania

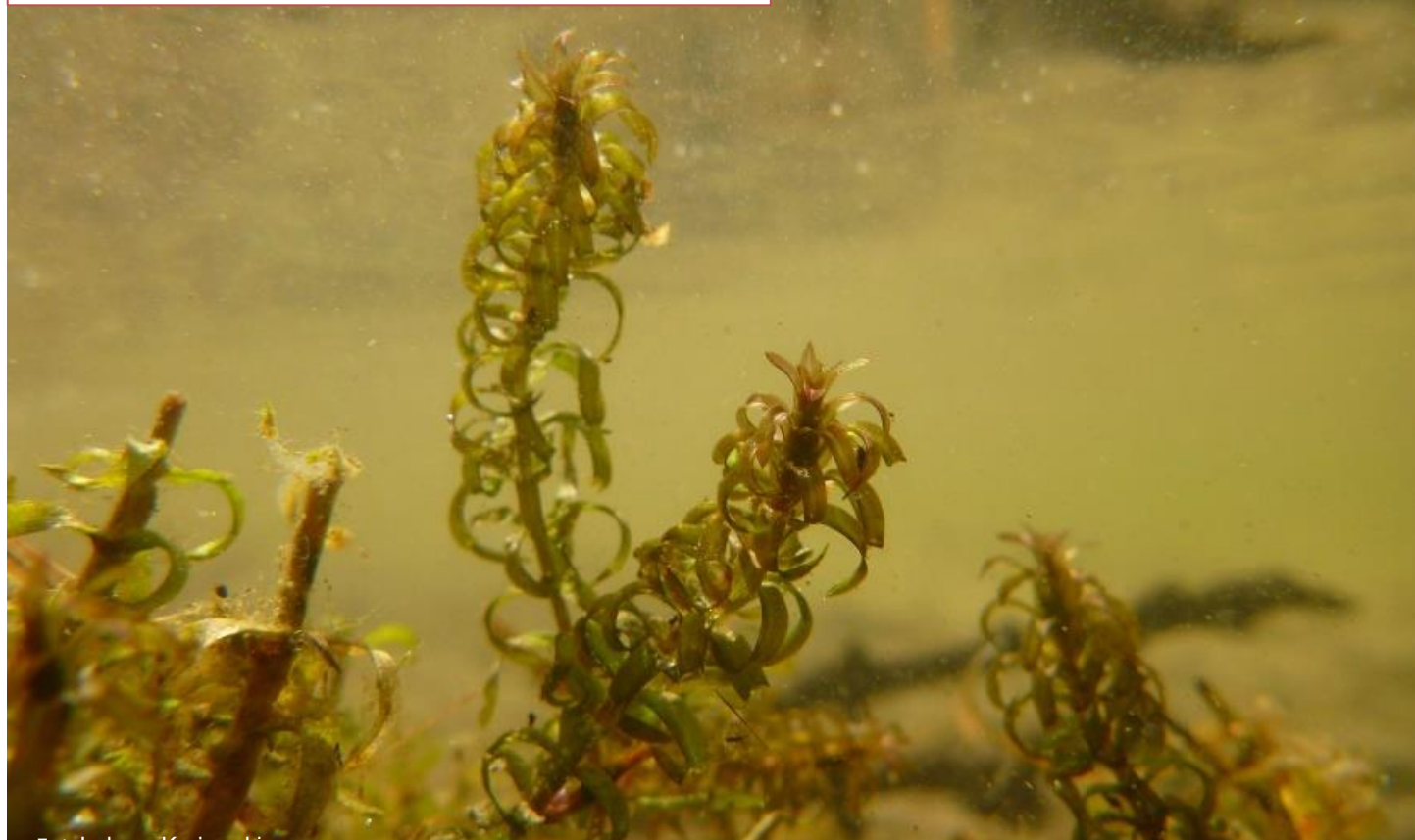
- **zamierzonego:**
uprawa w celach komercyjnych, wymiana pomiędzy ogrodami botanicznymi, import z regionów subtropikalnych przez firmy handlowe

Elodea nuttallii (Planch.) St. John moczarka delikatna

Fot. Łukasz Krajewski

Lista unijna
2017

Synonimy

Anacharis nuttallii

Elodea columbiana

Moczarka
nuttalla

Nazwa EN

Nuttall's
waterweed

Free-flowered
waterweed

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Hydrocharitaceae Żabiściekowate	Ameryka Płn.	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	średnio inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Kolada A., Gąbka M., Urbisz Al. 2018. *Elodea nuttallii* (Planch.) St. John – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Elodea nuttallii

moczarka delikatna

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

www.gov.pl/web/gdos

- ✓ Bylina wodna o smukłych pędach silnie rozgałęzionych; długości 30-100 (150) cm
- ✓ Zakorzeniona lub tworzy wolno unoszone w toni wodnej maty
- ✓ Pędy zwykle wiotkie i jasnozielone
- ✓ Liście po trzy - cztery w okółku, równowąsko lancetowate, 6-13 mm dł. i około 2 mm szer. w części środkowej, zaokrąglone w części szczytowej do ok 0,2-0,5 mm;
  - hakowate wygięcie liści ku dołowi (łodydze)
  - i charakterystyczne ich skręcenie w 1/3 długości
  - w środkowej części łodygi słabiej rozwinięte, niekiedy lancetowato-jajowate (zbliżone do moczarki kanadyjskiej)
- ✓ Korzenie białe nierozgałęzione, nie zawsze obecne
- ✓ Roślina dwupienna, w Polsce nie obserwowano osobników kwitnących. Pąki kwiatowe umiejscowione w kątach górnych liści są zamknięte w osłonkach. Podczas kwitnienia kwiaty wynoszone są nad powierzchnię wody na wydłużonych osiach kwiatowych. Kwiaty męskie odrywają się od roślin i unoszone na powierzchni wody zapylają kwiaty żeńskie

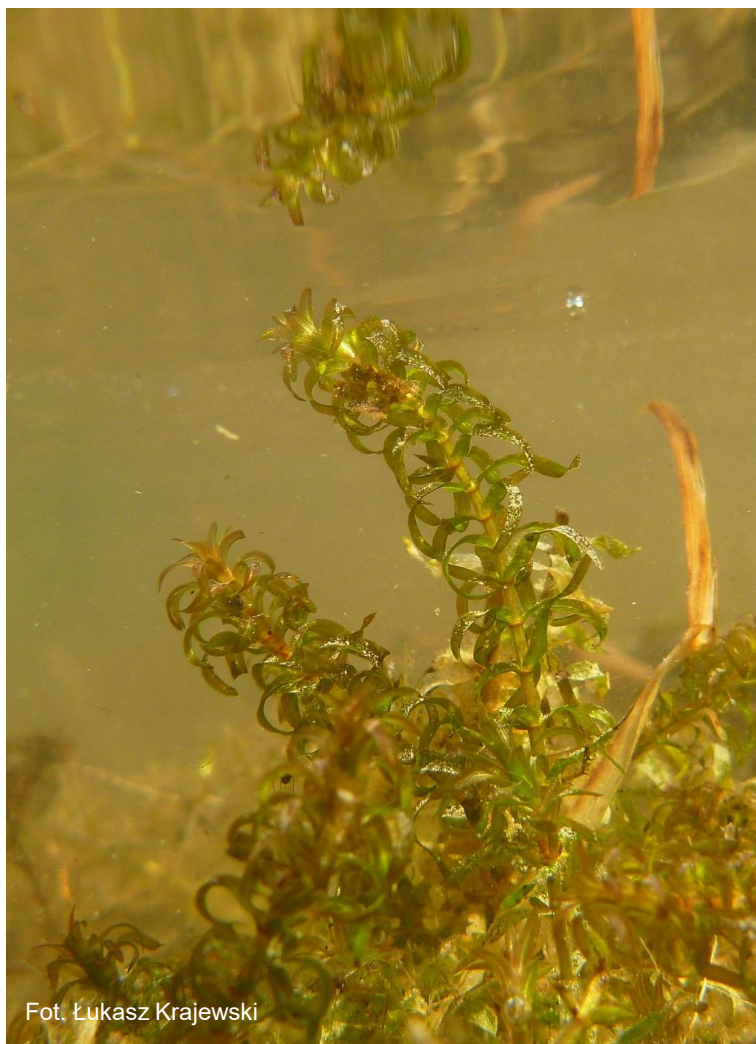
Sposoby rozmnażania:

- rozmnaża się głównie wegetatywnie, przez fragmentację pędów,
- rozwija się efektywnie nawet z kilku centymetrowych odcinków z przynajmniej jednym węzłem

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Fot. Łukasz Krajewski

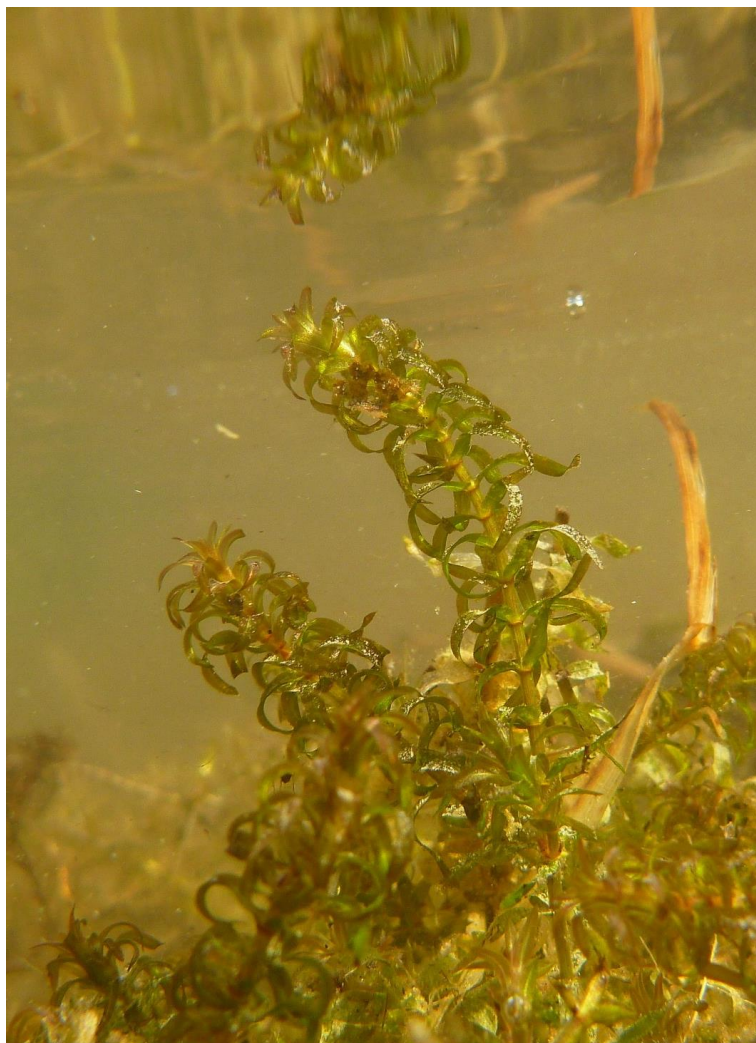

Fot. Zygmunt Dajdok

Gatunki podobne:

- moczarka kanadyjska (*Elodea canadensis*)

Fot. Łukasz Krajewski

Drogi wprowadzania i rozprzestrzeniania się:

- **zamierzone** – nieznane
- **niezamierzone** – wraz z pracami remontowymi np. basenów portowych oraz pracami utrzymaniowymi kanałów żeglugowych i rowów melioracyjnych; częstym obserwowanym wektorem w skali lokalnej są również wędkarze i rybacy
- **naturalne** (po wcześniejszej introdukcji, bez udziału człowieka) – fragmenty pędów gatunku rozprzestrzeniają się pasywnie wraz z prądem wody, przy czym przy tej formie ekspansji czynnikiem warunkującym lub ograniczającym rozprzestrzenianie jest łączność/izolacja hydrologiczna ekosystemów. Transport wegetatywnych fragmentów roślin odbywa się przez prądy wód rzek. Aktywnymi wektorami dla rozprzestrzeniania się gatunku są również zwierzęta wodne, głównie ptaki; możliwe jest jego zawlekanie
- **antropogeniczne** (przy udziale człowieka) – związane z pracami remontowymi np. basenów portowych oraz pracami utrzymaniowymi kanałów żeglugowych i rowów melioracyjnych; częstym obserwowanym wektorem w skali lokalnej są również wędkarze i rybacy

Gymnocoronis spilanthoides (D.Don ex Hook. & Arn.) DC.

gymnokoronis dębolistny

A

Fot. Lalith Gunasekera

B

Fot. C. Ballerini

Fot. Lalith Gunasekera

Lista unijna
2019

Synonimy

Nazwa EN

Senegal tea
plant

water
snowball

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Asteraceae Astrowate	Ameryka Pd.	<ul style="list-style-type: none"> w uprawach	brak oceny bardzo inwazyjny – ocena dla EU; gatunek wysokiego ryzyka dla rejonu Morza Adriatyckiego i wsch. rejonów Morza Śródziemnego; obecnie i przy prognozowanych zmianach klimatu w Polsce nie ma dogodnych warunków dla tego gatunku

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Gymnocoronis spilanthoides (D.Don ex Hook. & Arn.) DC.

gymnokoronis dębolistny

Fot. C. Ballerini

- ✓ Wieloletnia roślina wodna do 1-1,5 m wys.; może rosnąć w różnych formach, wytwarzając rozłogi i pędy pływające do 2,5 m dł. lub pędy wynurzone
- ✓ Pędy bladozielone, początkowo wyprostowane, z czasem wygięte, wznoszące się i rozgałęziające w węzłach
- ✓ Liście przeciwległe, błyszczące, ciemnozielone, jajowate do lancetowatych, duże, 5-20 cm dł., 2,5-5 cm szer., na krótkich szypułkach, o brzegu ząbkowanym i lekko falistym
- ✓ Kwiaty białawe, liczne, zgrupowane w główki o średnicy od 1,5 do 2 cm
- ✓ Nasiona: małe, lekkie, brązowe niełupki o długości 0,8-1,2 mm i średnicy 0,5 mm, każdy o wadze około 0,20 mg
- ✓ Korzenie liczne
drobnowłókniste korzenie przybyszowe mogą rozwijać się w każdym węźle mającym kontakt z wilgotną glebą lub po zanurzeniu w wodzie

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: celowo jako roślina ozdobna, akwariowa, do oczek wodnych
- **niezamierzonego**: nasiona oraz fragmenty pędów mogą być rozprzestrzeniane przez pojazdy, maszyny, sprzęt

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie – przez ukorzeniające się w węzłach fragmenty pędów

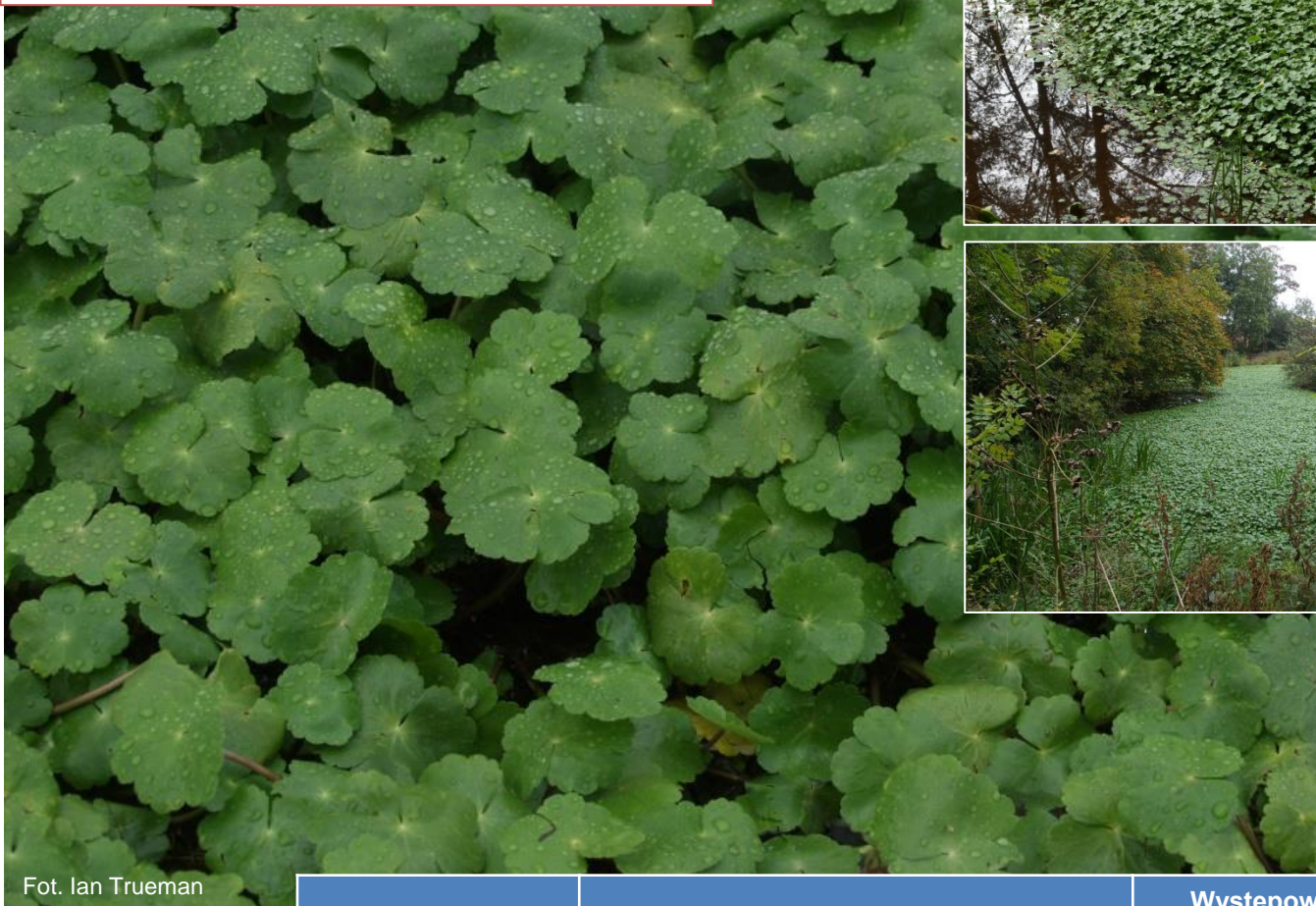
Źródło: Ardenghi N. M. G., Barcheri G., Ballerini C., Cauzzi P. & Guzzon F. 2016: *Gymnocoronis spilanthoides* (Asteraceae, Eupatorieae), a new naturalized and potentially invasive aquatic alien in S Europe. – Willdenowia 46: 265–273. doi: <http://dx.doi.org/10.3372/wi.46.46208>,

Hydrocotyle ranunculoides L. wąkrotka jaskrowata

Fot. Ian Trueman

Fot. Ian Trueman

Fot. Mike Poulten

Lista unijna
2016

Synonimy

*Hydrocotyle
cymbalarifolia*

wąkrota
jaskrowata

Nazwa EN

Floating
pennyroyal

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{+PL}
Apiaceae Selerowate	Ameryka Płn., Ameryka Śr., Ameryka Pd. Afryka	• w uprawach	średnio inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Hydrocotyle ranunculoides* L.** wąkrotka jaskrowata

Fot. Ian Trueman

©Ghislaine Cortat/CABI E-UK

- ✓ Wieloletnia roślina wodna; rośliny występują często w postaci gęstych, zbitych mat pokrywających powierzchnię wody. Pędy unoszą się w wodzie lub płożą się na brzegach zbiorników wodnych, ukorzeniając się w węzłach
- ✓ Ulistnienie naprzemianległe, liście unoszą się w wodzie lub wystają nad powierzchnię toni wodnej. Mają długie lub bardzo długie ogonki, sercowato-tarczową blaszkę, zazwyczaj szerszą niż długą, o średnicy (25) 40 - 100 (180) mm, płytko lub głęboko podzieloną na 3-7 zaokrąglonych i karbowanych łatek
- ✓ Kwiaty obupłciowe, białe, zebrane po 5-10 w baldach tj. typ kwiatostanu, w którym pojedyncze kwiaty wyrastają na mniej więcej jednakowej długości szypułkach z jednego miejsca na szczycie pędu. Kwiaty są pozbawione działek okwiatu, występuje w nich 5 wolnych (niezrośniętych) białych lub biało-żółtawych płatków i 5 pręcików. Słupek dolny (załącznia wrosnięta w dno kwiatowe) z dwoma znamionami
- ✓ Owocem jest rozłupnia, brązowawa, prawie okrągła i płaska, o długości 2 - 2,5 mm i szerokości 3 - 3,5 mm, o słabo zaznaczonych żebrach i podzielona na dwie rozłupki, każda z małą, trwałą szypułką

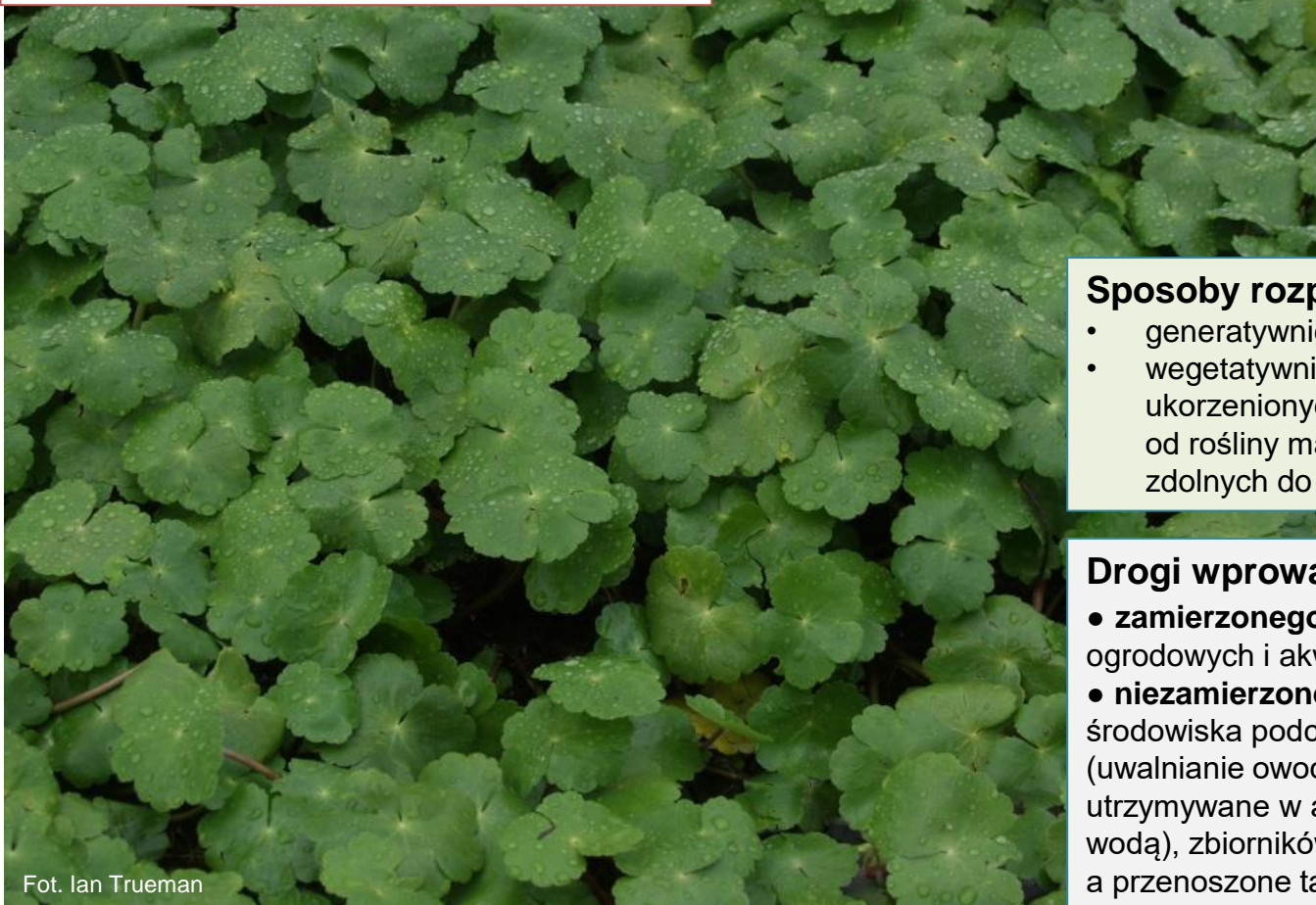

Hydrocotyle ranunculoides L.

wąkrotka jaskrowata

Fot. Ian Trueman

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie – (sposób dominujący) fragmenty ukorzenionych pędów (ramety), oddzielające się od rośliny macierzystej, pełnią rolę rozmnożek zdolnych do kolonizowania kolejnych miejsc

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** jako roślina ozdobna w stawach ogrodowych i akwariach
- **niezamierzonego:** rośliny mogą być uwalniane do środowiska podczas czyszczenia akwariów (uwalnianie owoców wytwarzanych przez rośliny utrzymywane w akwariach wraz z wymienianą wodą), zbiorników ogrodowych, oczek wodnych itp., a przenoszone także podczas uprawiania sportów wodnych (żeglarstwo) lub wędkowania

***Lagarosiphon major* (Ridley) Moss**

lagarosyfon wielki

Fot. Maciej Gąbka

Lista unijna
2016

Synonimy

Elodea crista

Lagarosiphon muscoides

Nazwa EN

Oxygen-weed

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Hydrocharitaceae Żabiściekowate	Afryka pd.	• w uprawach	średnio inwazyjny

Źródło: Michalska-Hejduk D., Kopeć D., Sudnik-Wójcikowska B. 2018. *Lagarosiphon major* (Ridley) Moss – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Lagarosiphon major (Ridley) Moss

lagarosyfon wielki

Fot. Maciej Gąbka

- ✓ Wieloletnia, dwupienna podwodna roślina z okazjonalnie rozwijającymi się korzeniami i kłączami, które przytwierdzają ją do podłoża
- ✓ Pędy dorastają do 180 cm dł., są dosyć sztywne i łamliwe
- ✓ Liście ułożone na łodydze naprzemianległe, sprawiające często wrażenie ułożenia spiralnego lub okółkowego, są jasnozielone, siedzące, linearne, o zaostrozonym szczycie. Ich długość wynosi 1-2, wyjątkowo do 3 cm, szerokość 0,2-0,3 cm, brzeg jest drobno ząbkowany, a cała blaszka liściowa jest łukowato wygięta ku dołowi, zwłaszcza mocno w pobliżu szczytu
- ✓ Kwiat żeński jest bardzo mały, z trzema przezroczysto-białoróżowymi działkami okwiatu. Poza naturalnym zasięgiem występują tylko okazy żeńskie
- ✓ Owocem jest torebka zawierająca około dziewięciu nasion

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona (w zasięgu naturalnym)
- wegetatywnie – fragmenty pędów

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** gatunek w Polsce jest dostępny jako roślina akwariowa i ozdobna do oczek wodnych. W niektórych krajach lagarosyfon został wprowadzony do wód przez akwarystów usuwających zbędne rośliny z akwariów bezpośrednio do naturalnych zbiorników i cieków
- **niezamierzonego:** możliwą drogą przenoszenia jest więc migracja z innymi gatunkami sprowadzanymi w celach handlowych

Ludwigia grandiflora (Michx.) Greuter & Burdet

-

Fot. Victor Toth

Lista unijna
2016

Synonimy

*Adenola
grandiflora*

*Jussiaea
grandiflora*

Ludwigia
wielkokwiatowa

Nazwa EN

Large-flower
primrose-willow

water primrose

large flower
primrose

Fot. Trevor Renals

Fot. Victor Toth

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{+PL}
Onagraceae Wiesiołkowate	Ameryka Pd.	NIE	średnio inwazyjny

Źródło: Urbisz Al., Rosadziński S., Zając A. 2018. *Ludwigia grandiflora* (Michx.) Greuter & Burdet – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Ludwigia grandiflora (Michx.) Greuter & Burdet

-

Fot. Victor Toth

- ✓ Pływająca, wodna, bylina o dwóch formach/etapach wzrostu. Podczas pierwszego etapu wzrostu roślina wytwarza gładkie lub słabo owłosione łodygi, które wyrastają poziomo ponad glebę lub wodę, ukorzeniając się w węzłach za pomocą białych korzeni. Roślina wytwarza dwa rodzaje korzeni: korzenie, które adsorbują składniki odżywcze i utrzymują roślinę w podłożu oraz przybyszowe (wytwarzane na pędach), które zapewniają wchłanianie tlenu i sprzyjają ukorzenianiu fragmentom pędów.
- ✓ Liście są zwykle okrągłe, gładkie na ogonkach. W czasie kwitnienia liście wydłużają się do lancetowatych lub eliptycznych
- ✓ W drugim etapie roślina wytwarza rosnące pionowo pędy kwiatostanowe, które mogą dorastać do 1 m wys. Kwiaty pojedynczo w kątach liści na długich szypułkach; działek 5 (rzadko 6), kosmate lub nagie; płatki 5, odwrotnie jajowate, jasno żółtożółte z ciemniejszym punktem u podstawy; pręciki w 2 okółkach
- ✓ Owoc to owłosiona jasnobrązowa torebka o długości 2,5 cm, zawierająca 40-50 nasion

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie – (dominujący sposób) fragmenty pędów

Liczba nasion wytwarzanych przez roślinę jest zmienna. W przypadku francuskich populacji gatunek ma bardzo wysoką potencjalną wydajność nasion (około 10 000 nasion na metr kwadratowy).

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: świadome wprowadzanie gatunku jako rośliny ozdobnej
- **niezamierzonego**: poprzez fragmenty pędów, które przenoszone są przez ptactwo i prądy wodne oraz nieświadomie przez człowieka na łodziach lub sprzęcie wędkarskim

***Ludwigia peploides* (Kunth) P.H.**

Kruk

-

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Lista unijna
2016

Synonimy

Jussiaea californica

Jussiaea gomezi

Nazwa EN

Floating
primrose

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Onagraceae Wiesiołkowate	Ameryka pd. & śr. Ameryka Płn. (pd.)	NIE	średnio inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Podlaska M., Rosadziński S., Zając A. 2018. *Ludwigia peploides* (Kunth) P.H. Kruk – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Ludwigia peploides (Kunth) P.H.

Kruk

-

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

- ✓ Wieloletnia, słodkowodna roślina o pędach zielnych, korzeniąca się w dnie cieków i zbiorników wodnych, tworząca zwarte maty. Tworzy pływające rozety liściowe i pędy wznoszące się ponad powierzchnię wody
- ✓ Pędy nagie lub owłosione, długości 0,1-3,0 m, płozące lub wzniesione
- ✓ Liście w rozetach łopatkowate do rombówatych, naprzemianległe, z wyraźnym żebrowaniem. Liście pędów wzniesionych nad powierzchnię wody naprzemianległe, górne liście ciemnozielone, przeważnie eliptyczne, nieowłosione lub skąpo owłosione, 3-9 cm długie, wierzchołek liścia tępy
- ✓ Roślina wykazuje dymorfizm korzeni (korzenie kotwiczące roślinę w podłożu i korzenie przybyszowe, wyrastające w węzłach, umożliwiające pobieranie tlenu)
- ✓ Kwiaty 5-krotne, żółte, średnicy 20-30 mm (7-24 mm), wyrastające z kątów liści; szypułki kwiatowe często z czerwonymi plamami
- ✓ Owoc – pięciokątna torebka, ok. 30 mm długa, zawierająca 40-50 nasion. Nasiona 1,0-1,5 mm długości

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
  - wegetatywnie – (dominujący sposób) fragmenty pędów
- 40-50 nasion w jednym owocu, 10-14 tys. nasion z m kw. powierzchni populacji

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** świadome wprowadzanie gatunku jako rośliny ozdobnej
- **niezamierzonego:** rozprzestrzenienia się głównie poprzez fragmenty pędów, które przenoszone są przez ptactwo i prądy wodne oraz nieświadomie przez człowieka na łodziach lub sprzęcie wędkarskim

Źródło: Podlaska M., Rosadziński S., Zajac A. 2018. *Ludwigia peploides* (Kunth) P.H. Kruk – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Myriophyllum aquaticum (Vell.) Verdc. wywłócznik brazylijski

Fot. Jan Pergl

Fot. Jan Pergl

Lista unijna
2016

Synonimy

*Myriophyllum
brasiliense*

*Enydris
aquatica*

Nazwa EN

Parrot feather

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Haloragaceae Wodnikowate	Ameryka Pd.	• w uprawach	mało inwazyjny

Źródło: Sierka E., Gąbka M., Urbisz Al. 2018. *Myriophyllum aquaticum* (Vell.) Verdc. – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Myriophyllum aquaticum (Vell.) Verdc. wywłócznik brazylijski

Fot. Jan Pergl

- ✓ Bylina wodna o klonalnym (sieciowym) typie wzrostu, o pełzających pędach osiągających długość nawet do 2 m
- ✓ Występuje zarówno w postaci zanurzonej (formy wodne), częściowo wynurzonej, jak i całkowicie wynurzonej z wody. Pędy form lądowych wznoszą się nawet do 0,5 m wys.
- ✓ Liście podwodne, jak i wynurzone cechują się niewielkim zróżnicowaniem. W zarysie są obło-lancetowate (silnie wydłużone) na wierzchołku zaokrąglone i podzielone na delikatne łatki. Dobrze widoczny i wykształcony jest ogonek liściowy. Liście zanurzone są delikatne, pędy wiotkie zielone lub czerwono zabarwione. Liście form wynurzonych są sztywne, mięsiste i sinozielono zabarwione.
- ✓ Gatunek dwupienny, poza naturalnym miejscem występowania (Ameryka Południowa), w zasięgu inwazji występują osobniki żeńskie

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona (w zasięgu naturalnym)
- wegetatywnie – (dominujący sposób) fragmenty pędów

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: świadome wprowadzanie gatunku jako rośliny ozdobnej
- **niezamierzonego**: zawlekanie z innymi roślinami akwariowymi (mało prawdopodobne)

Źródło: Sierka E., Gąbka M., Urbisz Al. 2018. *Myriophyllum aquaticum* (Vell.) Verdc. – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Myriophyllum heterophyllum Michaux wywłócznik różnolistny

Fot. Karsten Wesche

Lista unijna
2016

Synonimy

Nazwa EN

Broadleaf
water-milfoil

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{+PL}
Haloragaceae Wodnikowate	Ameryka Płn.	• w uprawach	średnio inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Gąbka M., Sierka E., Urbisz A. 2018. *Myriophyllum heterophyllum* Michaux. – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

***Myriophyllum heterophyllum* Michaux** wywłócznik różnolistny

Fot. Karsten Wesche

- ✓ Bylina wodna o grubych wyprostowanych łodygach i dwóch rodzajach liści:
- zanurzonych i - wynurzonych
- ✓ Liście podwodne podzielone są na liczne łatki i są dość miękkie (wiotkie) o długości nawet do 5 cm.
Zarówno pokrój, jak i kształt liści w części podwodnej zbliżony jest do rodzimego gatunku – wywłócznika okółkowego *M. verticillatum*, jednak liście *M. heterophyllum* są zdecydowanie większe.
- ✓ Liście wynurzone (w części wynurzonej łodygi lub u form lądowych) są sztywne i mięsiste, nie podzielone na łatki o brzegach zazwyczaj piłkowanych (długość około 3 cm)
- ✓ Kwiaty pojawiają się w części wynurzonej, w węzłach łodygi. Osobniki kwitnące obserwowane są jednak rzadko zarówno w miejscu pochodzenia, jak i w zasięgu inwazji

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona (w zasięgu naturalnym); w warunkach klimatu europejskiego gatunek ten nie tworzy nasion
- wegetatywnie – (dominujący sposób) fragmenty pędów

Duża zdolność do regeneracji nowych roślin, nawet z 1 cm fragmentów, które zawierają co najmniej jeden węzeł

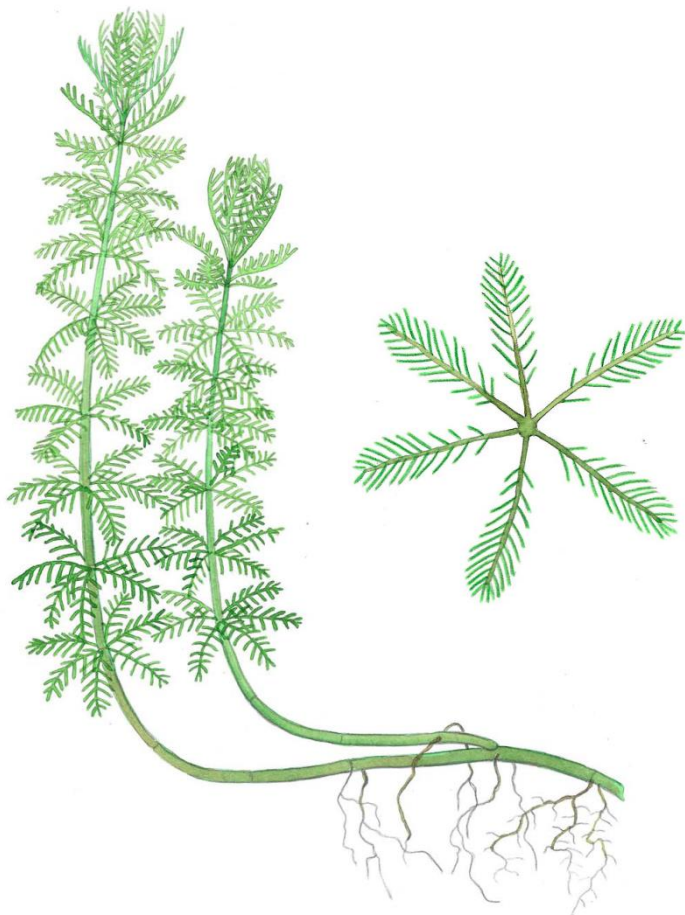
Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: świadome wprowadzanie gatunku jako rośliny ozdobnej;
- **niezamierzonego**: zawlekanie z innymi roślinami akwariowymi (mało prawdopodobne)

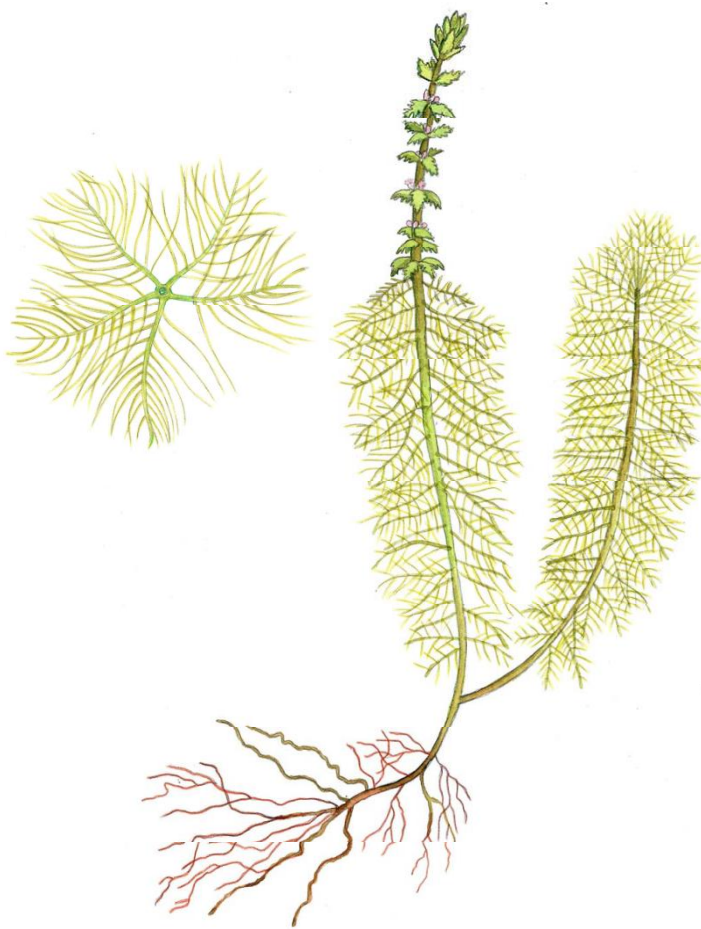
Źródło: Gąbka M., Sierka E., Urbisz A. 2018. *Myriophyllum heterophyllum* Michaux – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Myriophyllum aquaticum

Myriophyllum heterophyllum

Ryc. Massimiliano Lipperi, Studio Wildart

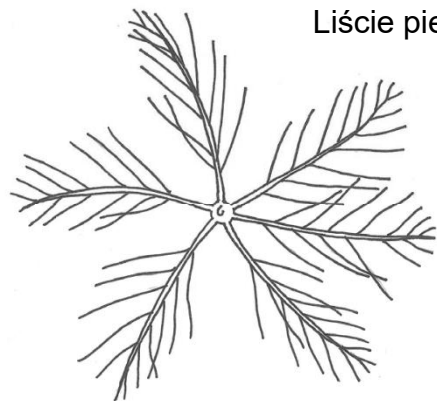
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

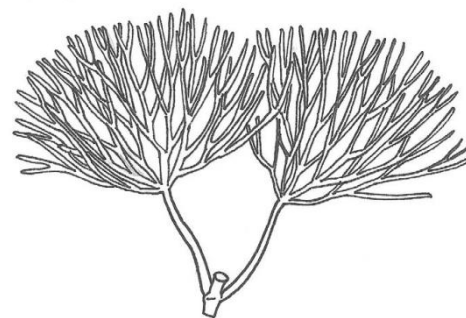
Gatunki podobne

Myriophyllum

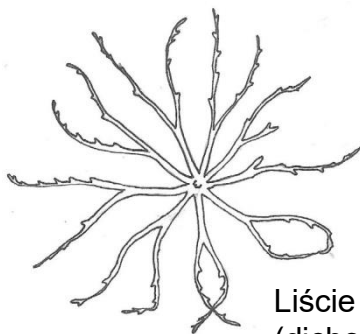
Liście pierzaste w okółkach

Cabomba

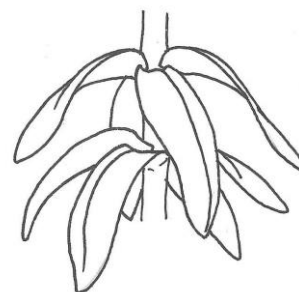
Liście w kształcie wachlarza

Ceratophyllum

Liście igłowe, widlasto (dichotomicznie) podzielone raz lub dwukrotnie

Hydrocharitaceae

Liście ułożone w okółkach nie podzielone

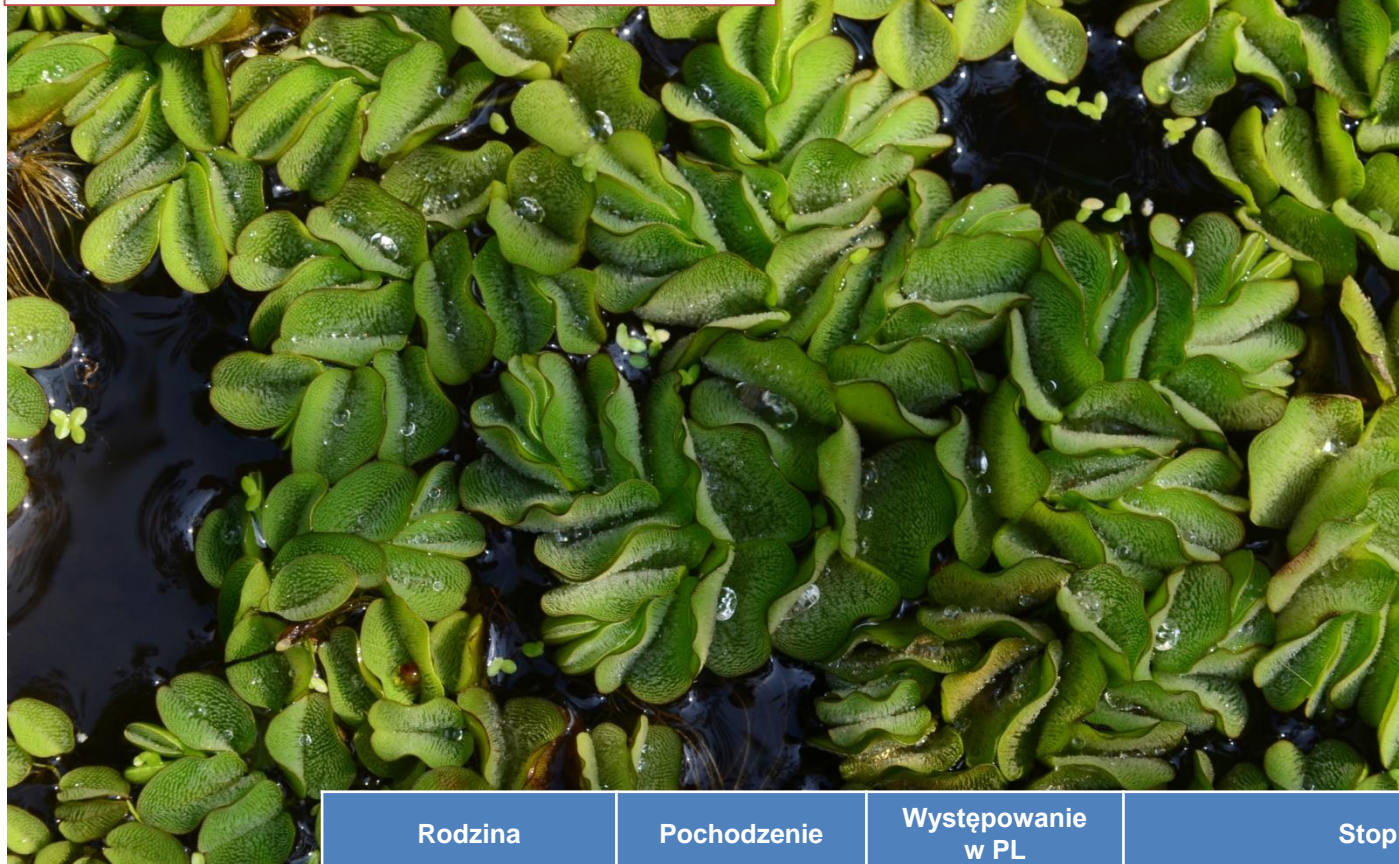
Ryc. Massimiliano Lipperi, Studio Wildart

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Salvinia molesta D.S. Mitch. salwinia uciążliwa

Lista unijna
2019

Synonimy

Salvinia
adnata Desv.

salwinia
olbrzymia

chwast
kariba

Nazwa EN

kariba weed

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Salviniaceae Salwiniowate	Ameryka Pd. (Brazylia)	<ul style="list-style-type: none"> w uprawach	brak oceny bardzo inwazyjny - na podstawie oceny dla UE zagrożenie dla regionu biogeograficznego Morza Śródziemnego; projektowane zmiany klimatu zakładają dogodne warunki dla tego gatunku w Polsce jedynie na zachodzie

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Salvinia molesta* D.S. Mitch.** salwinia uciążliwa

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

- ✓ Paproć wodna o grubych pływających liściach
- ✓ Liście osiągają max. do około 38 mm szer. i 25 mm dł.; dolne liście ogonkowe; szczeciniastą powierzchnię tworzą podobne do włosów pasma
- ✓ Liście wyrastają w parach wraz z trzecim zmodyfikowanym liściem przypominającym korzenie, który wisi w wodzie
- ✓ W kolejnych fazach wzrostu mogą tworzyć pływające maty
- ✓ Sporokarpy: kuliste, bezszypułkowe do krótko szypułkowych

©Colin Wilson

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – sterylne mieszaniec
- wegetatywnie – (dominujący sposób) przez wzrost i fragmentację

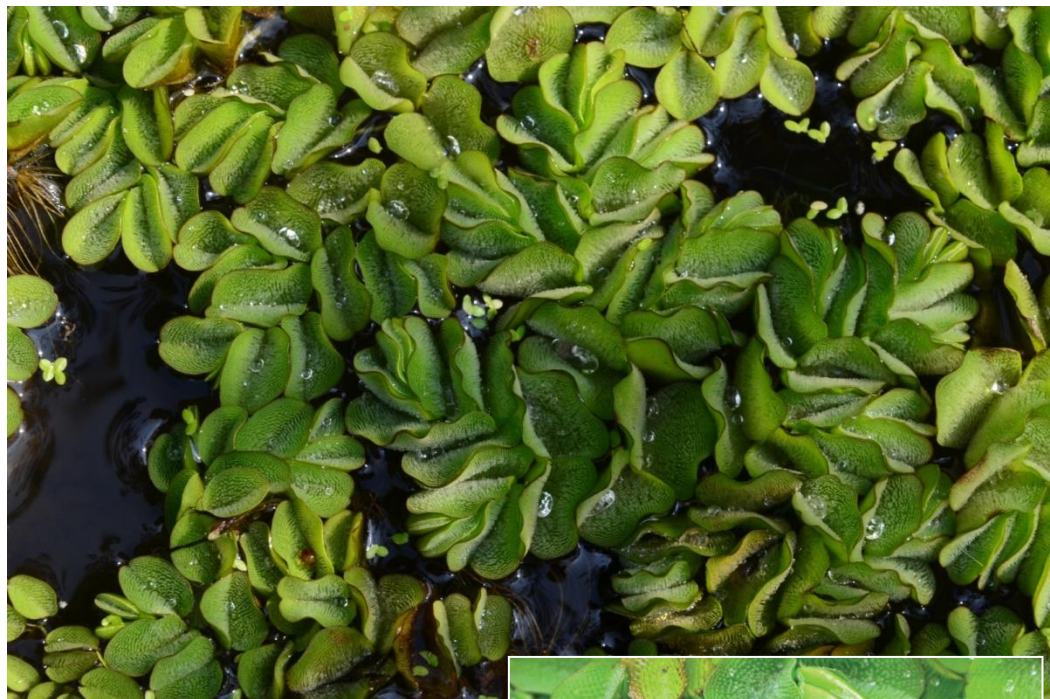
biomasa roślin może podwoić się w ciągu zaledwie 3-4 dni w sterylnej hodowli

Drogi wprowadzania

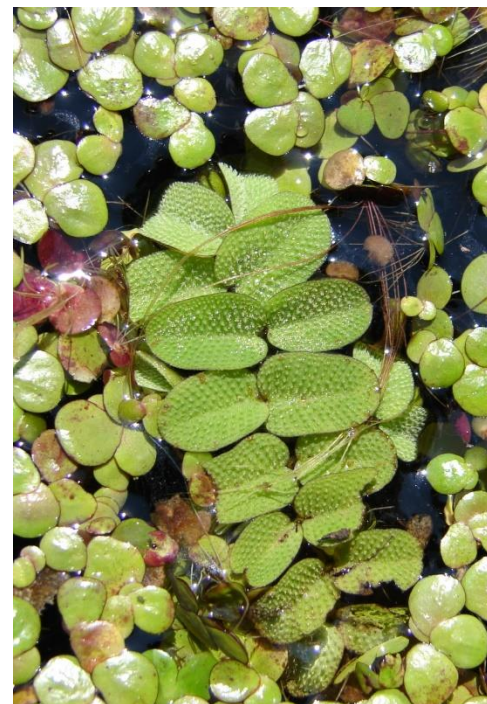
- **zamierzonego**: świadome wprowadzanie gatunku jako rośliny ozdobnej, w akwarystyce, ogrodach botanicznych
- **niezamierzonego**: zawlekanie z innymi roślinami akwariowymi (mało prawdopodobne)

Salvinia molesta D.S. Mitch.
salwinia uciążliwa

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

© Tim Waters, CC BY-NC-ND
2.0 via Flickr.com

Salvinia natans (L.) All.
salwinia pływająca

gatunek rodzimy we florze Polski

Rośliny jednoroczne

Humulus scandens (Lour.) Merr. chmiel japoński

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Lista unijna
2019

Synonimy

*Humulus
japonicus*

Nazwa EN

Japanese hop

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Cannabaceae Konopiowate	Asia: Chiny, Mongolia, Korea, Japonia, Tajwan, Wietnam	<ul style="list-style-type: none"> w uprawach	brak oceny bardzo inwazyjny - na podstawie oceny dla UE stwarza wysokie ryzyko dla obecnego i przewidywanego obszaru zagrożonego (regiony biogeograficzne panoński, stepowy i kontynentalny, z częściami regionu Morza Śródziemnego i Morza Czarnego; gatunek niezadomowiony, może uciekać z upraw; obecnie w części Polski są dogodne warunki dla tego gatunku; projektowane zmiany klimatu zakładają, że w całej Polsce będą dogodne warunki

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Humulus scandens (Lour.) Merr. chmiel japoński

Fot. Guillaume Fried

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

nasiona

- ✓ Łodyga rozgałęziona, sześciokątna, z haczykowatymi włoskami czepnymi, wijąca się zgodnie z ruchem wskazówek zegara i wokół obiektów. Wysokość rośliny może wynosić od 0,5 do 5,0 m (9-11 m)
- ✓ Liście przeciwległe, blaszki jasnozielone, sercowate, klapowane dłoniowo z 5-7(-9) płatkami, 5-12 cm długie z ogonkami dłuższymi od blaszki. Krawędzie liści są ząbkowane z wierzchołkiem spiczastym; dolne powierzchnie liści ze sztywnymi włoskami kolczystymi, z żółtymi, siedzącymi, tarczowatymi gruczołami
- ✓ Kwiatostany męskie tworzą wzniesione, rozgałęzione wiechy, 15-25 cm; kwiatostany żeńskie szyszeczkowate
- ✓ Owocniki obwisłe, zielone, stożkowate, jajowate do podłużnych, (1-)1,5-3,0(-4) cm; Orzeszki żółtobrązowe, jajowate do soczewkowatych, 4-5 mm

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)

Jedna roślina może wyprodukować 800 do 1200 nasion

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: celowo – jako roślina ozdobna

***Humulus scandens* (Lour.) Merr.**

chmiel japoński

Gatunki podobne

Chmiel zwyczajny

➤ gatunek rodzimy w Polsce

Chmiel japoński

- roślina wieloletnia
- liście ciemnozielone, 3-5 kłapowe, dolne i górne bezkłapowe

- roślina roczna
- liście jasnozielone, 3-7(9) kłapowe

© Guillaume FRIED

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Impatiens glandulifera Royle niecierpek gruczołowy

Lista unijna
2017

Synonimy

*Impatiens
roylei*

*Balsamina
glandulifera*

niecierpek
himalajski

Nazwa EN
Himalayan
balsam

Policeman's
Helmet

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Balsaminaceae Niecierpkowate	Azja: Himalaje	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	średnio inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Adamowski W., Krzysztofiak A., Dajdok Z. 2018. *Impatiens glandulifera* Royle. – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Impatiens glandulifera Royle niecierpek gruczołowaty

Fot. Anna Krzysztofiak

Fot. Zygmunt Dajdok

Nasiona i części
pękniętych owoców
(torebek)

- ✓ Łodyga naga, zgrubiała w węzłach, często brunatnoczerwono nabiegła, dęta, górą rozgałęziona, 1-3 m wys.; z dolnych węzłów często wyrastają czerwone przybyszowe
- ✓ Liście ustawione naprzeciwległe lub po 3 w okółkach, lancetowate do eliptycznych, 5-18 cm długie i 2,5–7 cm szerokie. Brzeg liścia ostro piłkowany, u nasady gruczołowato, z 18-50 ząbkami z każdej strony. Ogonek liściowy 3–3,5 cm długi
- ✓ Kwiaty grzbieciste, najczęściej różowe lub purpurowe, rzadziej białe, do 4 cm długie, zebrane po kilka-kilkanaście w skrócone grona
- ✓ Owoc – maczugowata torebka, do 3,5 cm długa, zawierająca do 16 czarnych okrągławych nasion, pękająca pięcioma odwijającymi się kłapami i wyrzucająca nasiona na odległość do 5 m

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

***Impatiens glandulifera* Royle**
niecierpek gruczołowaty

Kwiatostan i kwiaty niecierpka gruczołowatego

Fot. Lech Krzysztofiak

Zmienność kolorów kwiatów niecierpka gruczołowatego

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

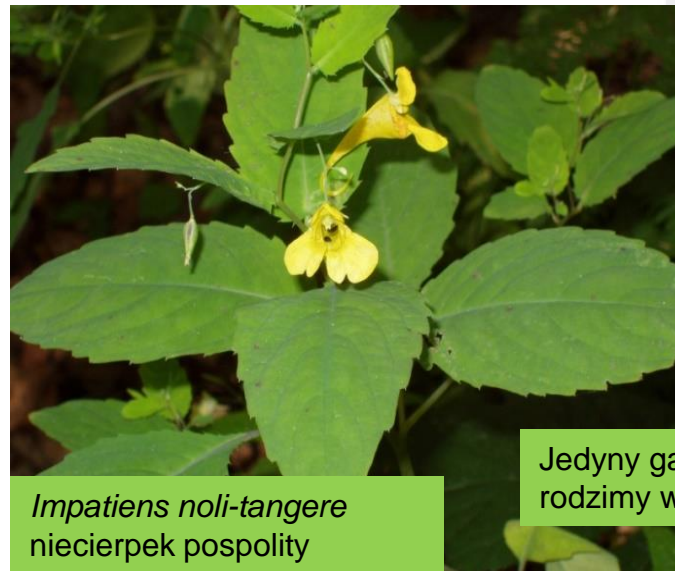
Gatunki z rodzaju niecierpek występujące w Polsce

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Impatiens parviflora
niecierpek drobnokwiatowy

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Impatiens noli-tangere
niecierpek pospolity

Jedyny gatunek niecierpka
rodzimy w Polsce

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Impatiens glandulifera
niecierpek gruczołowaty

Fot. Zygmunt Dajdok

Impatiens capensis
niecierpek pomarańczowy

Porównanie wyglądu siewek

A - niecierpka pomarańczowego *Impatiens capensis*

B - niecierpka gruczołowatego *I. glandulifera*

C - niecierpka drobnokwiatowego *I. parviflora*

D - niecierpka pospolitego *I. noli-tangere* (gatunek rodzimy w Polsce)

Fot. A-C: Monika Mysliwy, D: Barbara Tokarska-Guzik

Liście

A - niecierpka
gruczołowatego
Impatiens
glandulifera

B - niecierpka
pomarańczowego
Impatiens
capensis

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Monika Myśliwy

System korzeniowy
niecierpka
gruczołowatego
I. glandulifera (A)
i jego korzenie
przybyszowe (B)

Fot. Lech Krzysztofiak

Fot. Anna Krzysztofiak

Drogi wprowadzania i rozprzestrzeniania się:

- **zamierzone** – uprawa ze względu na walory dekoracyjne, miododajność
- **niezamierzone** – zawlekanie z odpadami z ogrodów na składowiska odpadów, w tym także nielegalne na brzegach wód
- **naturalne** (bez udziału człowieka) – w sąsiedztwie istniejących populacji – na drodze autochorii – wyrzucania nasion na odległość kilku metrów, transport nasion z wodami rzek i strumieni, przenoszenie przez zwierzęta na sierści, upierzeniu, rzadziej w przewodach pokarmowych bądź też w efekcie gromadzenia nasion, jako zapasu pokarmu;
- **antropogeniczne** (przy udziale człowieka) – przenoszenie nasion z odpadami ogrodnymi lub transportem towarów, a zwłaszcza ziemi zawierającej nasiona, np. podczas prac związanych z regulacją cieków, umacnianiem ich brzegów czy budową wałów przeciwpowodziowych. Możliwe jest nieświadome zawlekanie gatunku z płodami rolnymi, na pojazdach wodnych i lądowych.

***Persicaria perfoliata* (L.) H. Gross**

-

Fot. Lee Soonyoung

Fot. Giuseppe Brundu

Lista unijna
2016

Synonimy

Polygonum perfoliatum L.

Nazwa EN

mile-a-minute

devil's tail

giant climbing
tearthumb

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Polygonaceae Rdestowate	Azja wsch.	NIE	mało inwazyjny

Źródło: Chmura D., Sotek Z., Zając M. 2018. *Persicaria perfoliata* (L.) H. Gross. – Karta informacyjna gatunku.

Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Persicaria perfoliata (L.) H. Gross

Fot. Giuseppe Brundu

Fot. Lee Soonyoung

- ✓ Roczne, rzadziej wieloletnie, szybko (do 15 cm dziennie) rosnące pnącze osiągającym wysokość ponad 6 (8) m
- ✓ Pędy za młodu zielone z wiekiem czerwieniejące, o długich międzywęźlach, z krótkimi zagiętymi kolcami
- ✓ Liście o długich, pokrytych kolcami, ogonkach; jasnozielone, delikatne, trójkątne, z kolcami wzdłuż nerwu
- ✓ Kwiatostany groniaste, długości do 2 cm, wykształcają się na szczycie pędów lub w kątach górnych liści. Składają się z 10 do 15 kwiatów, ok. 1,5 mm szer.
- ✓ Owoce kuliste, średnicy ok. 5 mm, szarozielone, po dojrzeniu metalicznie niebieskie (jagodo podobne)

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)

Drogi wprowadzania

• niezamierzonego:

nasiona i siewki mogą być sprowadzone do Polski przypadkowo wraz z sadzonkami roślin ozdobnych

***Parthenium hysterophorus* L.** partenium ambrozjowate

Fot. Bharat Babu Shrestha

Fot. Bharat Babu Shrestha

Fot. Jean-Marc Dufour-Dror

Lista unijna
2016

Synonimy

*Parthenium
pinnatifidum*

*Argyrochaeta
bipinnatifida*

Roślinianek
ambrozjowaty

Nazwa EN

Santa Maria
feverfew

ragweed
parthenium

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Asteraceae Astrowate	Ameryka Płn. & Pd.	NIE	bardzo inwazyjny

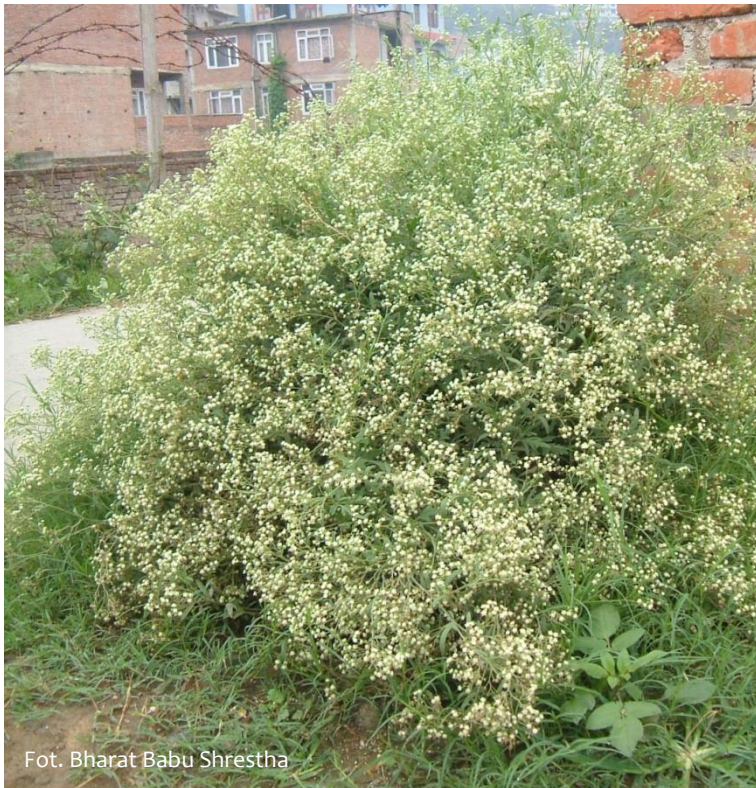

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Parthenium hysterophorus* L.** partenium ambrozjowate

Fot. Bharat Babu Shrestha

- ✓ Zielna roślina roczna lub krótkotrwała bylina
- ✓ Łodyga jest wyprostowana i rozgałęziona, osiąga od 30 do 90 (150-250 cm) wysokości
- ✓ Liście i łodygi pokryte są krótkimi włoskami
- ✓ Po wykiełkowaniu młoda roślina tworzy rozetę z głębokim korzeniem składającą się z kilku silnie podzielonych liści o długości 8-20 cm i szerokości 4-8 cm
- ✓ Kremowo-białe kwiaty zebrane są w kwiatostany (koszyczki). W sprzyjających warunkach rośliny kwitną od 6 do 8 miesięcy
- ✓ Owocem jest sucha i niepękająca, jednonasienna niełupka o długości ok. 2 mm, zaopatrzona w elementy ułatwiające rozprzestrzenianie się z wiatrem

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)

Jeden osobnik może wytworzyć olbrzymią ilość płodnych niełupek, od 15000 do 25000, tworząc trwały glebowy bank nasion, których żywotność szacuje się na 6 lat.

Drogi wprowadzania

- **niezamierzonego:** poprzez import zanieczyszczonego ziarna stosowanego np. jako pokarm dla ryb w stawach, wraz z importem zanieczyszczonych zbóż czy podłoża wykorzystywanego w szklarniach i szkółkach, a także na ubraniach, butach, bagażach podróżnych turystów.

Średnio i bardzo inwazyjne gatunki obce roślin stwarzające zagrożenie dla Polski

Przegląd i ogólna charakterystyka

***Azolla filiculoides* Lam.** **Azolla drobna (Azolla karolińska)**

Fot. Sławomir Mielczarek

lista krajowa
2011

Synonimy

Azolla caroliniana

azolla
paprotkowa

Nazwa EN

Water Fern

Red water
fern

Mosquito fern

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
Salviniaceae Salwiniowate	Ameryka Środkowa i Północna (tu wybrzeże zachodnie)	<ul style="list-style-type: none"> ■ w środowisku przyrodniczym ■ w uprawie	średnio inwazyjny

Fot. Monika Myśliwy

Pokrój azolli drobnej

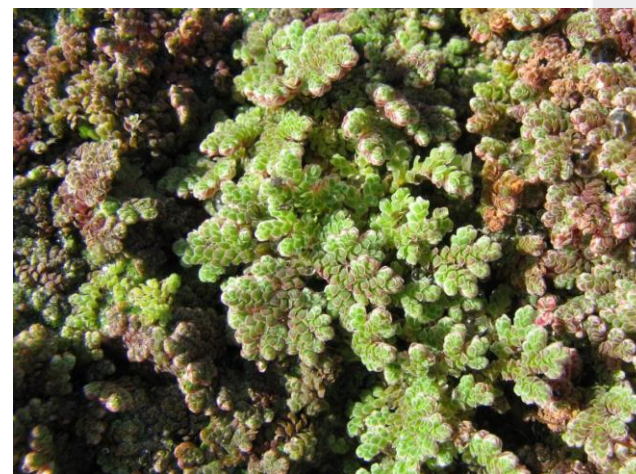
A - widok pojedynczej rośliny

B - widok tworzącej się maty

Pędy i dachówkowato nachodzące
dwurzędowe liście azolli drobnej; liście na
brzegach białoróżowo zabarwione

Fot. Ewa Szczęśniak

Liście azolli drobnej różnorodnie zabarwione,
od zielonego do nabiegłego na czerwono

Fot. Monika Myśliwy

Fot. Sławomir Mielczarek

Morfologia:

- Pędy cienkie, rozgałęziające się, pokryte drobnymi, dachówkowato ułożonymi liśćmi, zakładającymi się w dwóch rzędach; od strony brzusznej wytwarzane są nieliczne korzenie przybyszowe do 5 cm długości
- Liście dwupłatowe i pokryte krótkimi, jednokomórkowymi włoskami, co uniemożliwia zmoczenie lub utopienie paproci. W grzbietowym płacie liści wykształcają się jamki, w których funkcjonują żyjące w symbiozie z azollą sinice *Anabaena azollae* oraz bakterie, m.in. z rodzaju *Arthrobacter*. mające zdolność wiązania azotu atmosferycznego
- W cieniu roślina jest żywo zielona, na słońcu oraz po przymrozkach przybiera różne odcienie czerwieni

Gatunki podobne:

- jest praktycznie nie do pomylenia z innymi roślinami nawodnymi (dryfującymi na powierzchni wody), zwłaszcza gdy rośnie w siedlisku nasłonecznionym i jest przebarwiona na charakterystyczny czerwony kolor.

Fot. Sławomir Mielczarek

Drogi wprowadzania i rozprzestrzeniania się:

- **zamierzone** – wyłącznie introdukcja, głównie przez hodowców roślin wodnych
- **niezamierzone** – razem z narybkiem, na sprzęcie (łódki), z wodami balastowymi
- **naturalne** (po wcześniejszej introdukcji, bez udziału człowieka) – zoochoria (głównie ptaki wodne) i hydrochoria (głównie wezbrania powodziowe i wypłukiwanie azolli ze zbiorników wodnych, w wodach wolno płynących także poza czasem wezbrań),
- **antropogeniczne** (przy udziale człowieka) – przypadkowa ucieczka lub uwolnienie z uprawy w oczkach wodnych lub akwariach; razem z narybkiem, na sprzęcie (łódki), z wodami balastowymi.

Echinocystis lobata (F. Michx.) Torr. & A. Gray kolczurka klapowana

lista krajowa
2011

Synonimy

Micrampelis lobata

Sicyos lobata

Echinocystis klapowana

dziki ogórek

Nazwa EN

Wild
cucumber

Balsam-apple

Prickly
cucumber

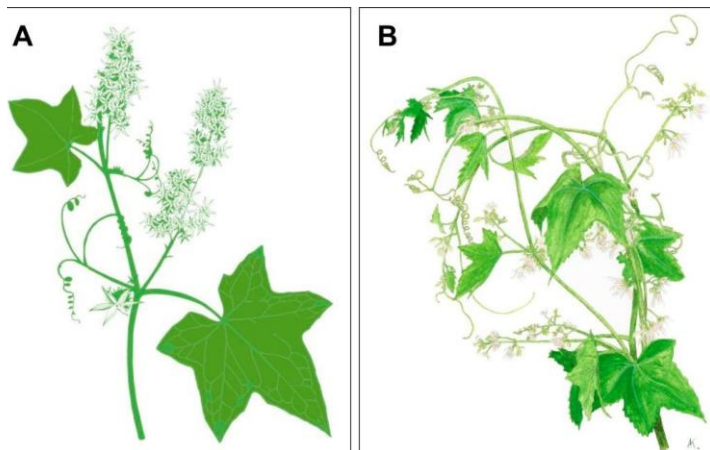
Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Cucurbitaceae Dyniowate	wsch. Ameryka Płn.	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	średnio inwazyjny

Fot. Remigiusz Pielech

Echinocystis lobata kolczurka klapowana

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

Fot. Karolina Olszanowska-Kuńska

Fot. Karolina Olszanowska-Kuńska

Fot. Lech Krzysztofiak

Liść
kolczurki
klapowanej

Kwiatostany
męskie
kolczurki
klapowanej

Pokrój kolczurki klapowanej

A – Rys. Kamila Musiatowicz, B – Rys. Anna Krzysztofiak

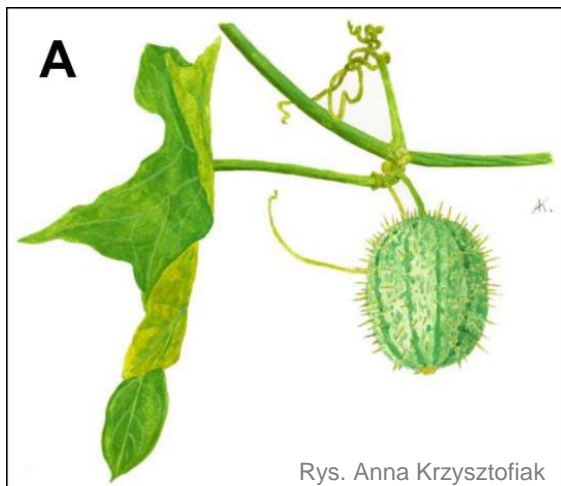
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Echinocystis lobata kolczurka klapowana

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

www.gov.pl/web/gdos

Owoce kolczurki klapowanej

A – morfologia, B – dojrzały na pędzie, C – dwie komory w owocu kolczurki klapowanej, D – suche owoce w okresie zimowym

Echinocystis lobata kolczurka klapowana

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

www.gov.pl/web/gdos

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Siewki kolczurki klapowanej

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Młody osobnik kolczurki klapowanej

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Suche pędy i owoce kolczurki klapowanej zimą

Fot. Mikołaj Pruszyński

Suche, zeszłoroczne pędy kolczurki klapowanej wraz owocami, oplatające trzcinowisko w Narwiańskim Parku Narodowym

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Echinocystis lobata kolczurka klapowana

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

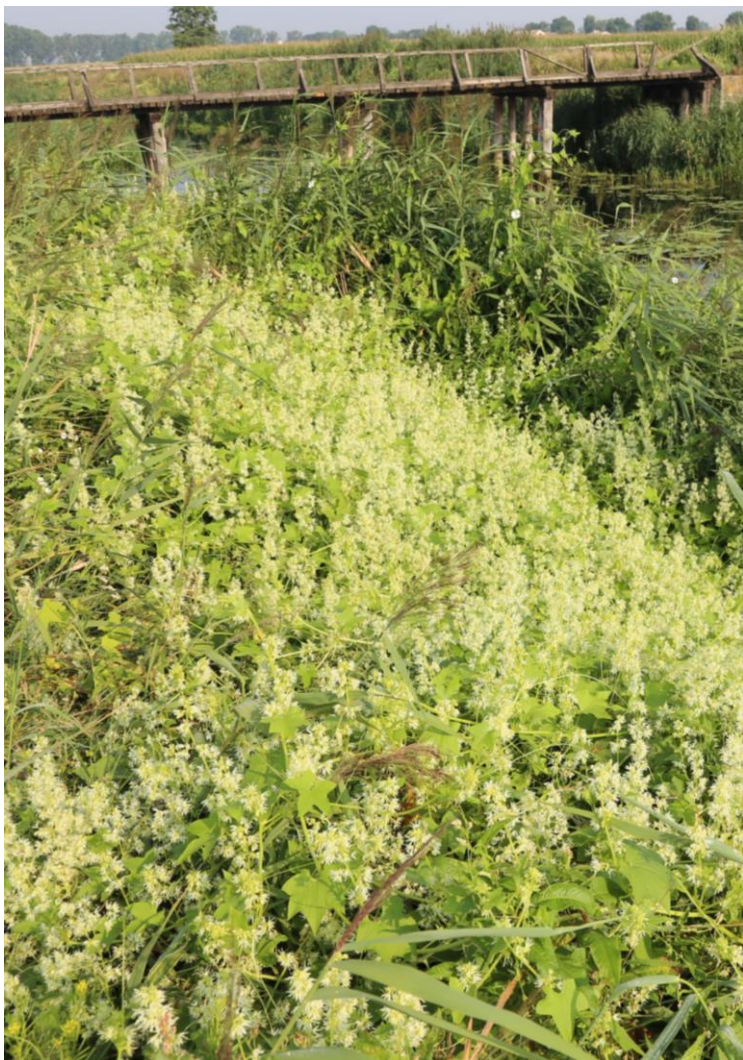

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Morfologia:

- Roczne pnącze o pędach do 8 m dł.
- Łodyga krótko owłosiona z licznymi, rozgałęzionymi włosami czepnymi pochodzenia liściowego
- Liście dłoniasto klapowane, jasnozielone, krótko owłosione
- Kwiaty niepozorne rozdzielnopłciowe, o kielichu złożonym z 6 lancetowato-szydlastych ząbków oraz dzwonkowatej białozielonawej koronie składającej się z 6 lancetowatych, owłosionych łatek, ok. 5 mm, długości,
- Kwiaty męskie zebrane są w wielokwiatowe wiechy, zaś żeńskie wyrastają po 1-2 w kątach tych samych liści, co kwiatostany męskie; jest to roślina owadopylna, choć możliwe jest również samozapylanie,
- Owoc: jajowata, mięsista torebka długości 2,5-5,0 cm, pokryta długimi, kolczastymi włoskami, pękająca na szczycie podłużnymi kłapami.

Fot. Dominik Kopeć

Drogi wprowadzania i rozprzestrzeniania się:

- **zamierzone** - gatunek uprawiany jako roślina ozdobna i lecznicza, „ucieczka” z miejsc uprawy
- **niezamierzone** – transport wraz z płodami rolnymi z obszarów, gdzie występuje jako chwast w uprawach
- **naturalne** (po wcześniejszej introdukcji, bez udziału człowieka) – gatunek często spontanicznie dziczeje z miejsc uprawy i rośnie na wysypiskach śmieci i przydrożach, stamtąd przechodzi do siedlisk półnaturalnych i naturalnych, głównie na brzegach wód, gdzie rozprzestrzenia się samodzielnie w wyniku transportu nasion przez wodę
- **antropogeniczne** (przy udziale człowieka): nasiona mogą być przenoszone wraz z transportowaną ziemią, zwłaszcza podczas prac związanych z umacnianiem brzegów rzek, czy modernizacją wałów przeciwpowodziowych; istnieje możliwość rozprzestrzeniania gatunku w wyniku handlu nasionami i wytworzonym surowcem zielarskim

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie (przez nasiona)

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Impatiens capensis Meerb. Niecierpek pomarańczowy

Fot. Zygmunt Dajdok

lista krajowa
2011

Synonimy

*Impatiens
biflora*

*Impatiens
fulva*

Niecierpek
przyłądkowy

Nazwa EN

Orange
balsam

Common
jewelweed

Spotted
jewelweed

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Balsaminaceae Niecierpkowate	wschodnia część Ameryki Północnej	• w środowisku przyrodniczym	średnio inwazyjny

Źródło: Adamowski W., Myśliwy M., Dajdok Z. 2018. *Impatiens capensis* Meerb. – Karta informacyjna gatunku.
Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

Impatiens capensis Meerb. Niecierpek pomarańczowy

Fot. Zygmunt Dajdok

- ✓ Zielna roślina roczna, zwykle 0,5-1,5 m wysoka
- ✓ Łodyga naga, mięsista, okrągła, nieco prześwitująca, słabo rozgałęziona, jasnozielona, często ze zgrubiałymi dolnymi węzłami, przy pełnym oświetleniu czerwono nabiegła
- ✓ Liście roślin kwitnących ustawione skrętoległe, jajowate, ogonkowe
- ✓ Blaszka liściowa 3-10 cm długa, o brzegu ostro ząbkowanym, z 5-12 (-14) ząbkami z jednej strony
- ✓ Kwiaty grzbieciste, wyrastające z kątów górnych liści pojedynczo lub po 2–3 na szypułce, najczęściej pomarańczowe z czerwono-brązowymi plamami, do 2,5 cm długie
- ✓ Owocem jest podłużna zielona torebka z jasnopomarańczowymi smugami, do 2 cm długa, zawierająca 1-5 czarnych nasion, pękająca pięcioma odwijającymi się kłapami i wyrzucająca nasiona na odległość do 2 m

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – wyłącznie przez nasiona

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego**: uprawa ze względu na walory dekoracyjne, miododajność i potencjalne właściwości lecznicze
- **niezamierzonego**: zawlekanie w wodach balastowych lub z przewożonymi towarami

Fot. Monika Myśliwy

Fot. Monika Myśliwy

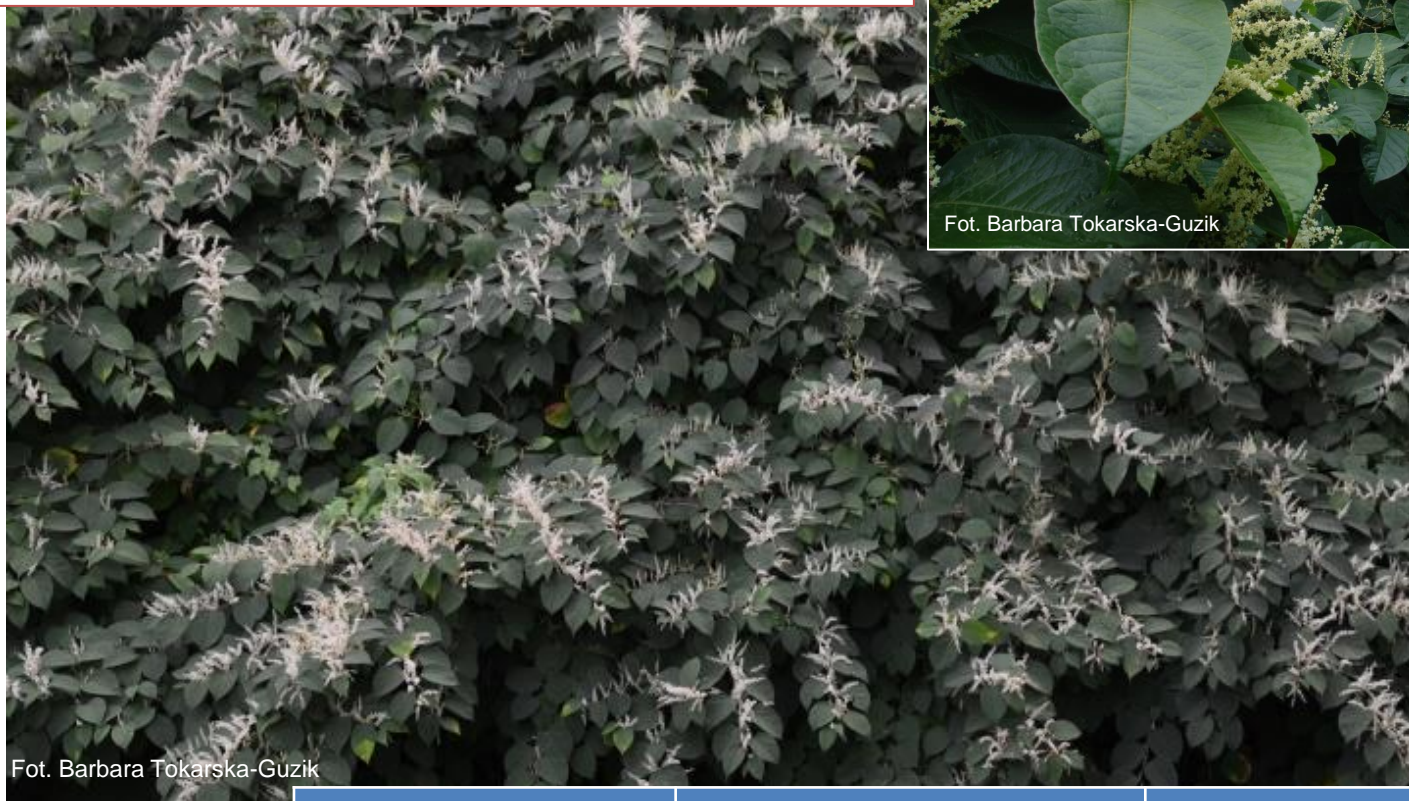
***Reynoutria japonica* Houtt.**

Rdestowiec japoński

(rdestowiec ostrokończysty)

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

lista krajowa
2011

Synonimy

Fallopia japonica

Fallopia compacta

Nazwa EN

Japanese knotweed

Japanese bamboo

Donkey rhubarb

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
<i>Polygonaceae</i> Rdestowate	wschodnia Azja	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	bardzo inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Reynoutria sachalinensis* (F. Schmidt) Nakai** Rdestowiec sachaliński

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

lista krajowa
2011

Synonimy

Fallopia sachalinensis

rdest
sachaliński

Nazwa EN

Giant
knotweed

Sakhalin
knotweed

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Polygonaceae Rdestowate	wschodnia Azja	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	bardzo inwazyjny

Reynoutria ×bohemica Chrtek & Chrtkova Rdestowiec czeski (rdestowiec pośredni)

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

lista krajowa
2011

Synonimy

Fallopia
×bohemica

rdest
pośredni

Nazwa EN

Hybrid
knotweed

Bohemian
knotweed

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w Polsce	Stopień inwazyjności w Polsce wg Harmonia+PL
<i>Polygonaceae</i> Rdestowate	wschodnia Azja	<ul style="list-style-type: none"> ■ w środowisku przyrodniczym ■ w uprawie	bardzo inwazyjny

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Reynoutria japonica
rdestowiec ostrokończysty

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Reynoutria ×*bohemica*
rdestowiec pośredni (czeski)

Fot. Katarzyna Bzdęga

Reynoutria sachalinensis
rdestowiec sachaliński

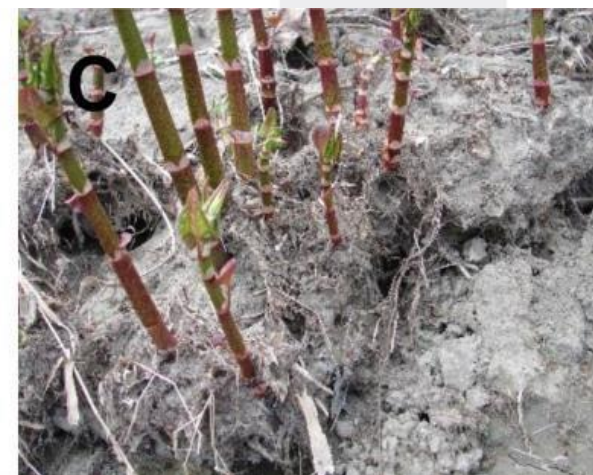
Fot. Zygmunt Dajdok

Morfologia:

- wysokość podczas kwitnienia – ok. 3-4.5 m,
- liście jajowato-podługne,
- kwiatostany tworzą wiechowate lub groniaste pęczki,
- pędy wyrastają po kilka-kilkanaście sztuk z jednego miejsca,
- w zależności od wieku rośliny.

Młode pędy rdestowców rozwijające się z pąków podziemnych

Fot. Lech Krzysztofiak: A; Katarzyna Bzdęga: B; Barbara Tokarska-Guzik: C

A

Fot. Katarzyna Bzdęga

B

Fot. Katarzyna Bzdęga

C

Fot. Katarzyna Bzdęga

D

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Pokrój rdestowców:

- A – ostrokończystego
- B – pośredniego
- C i D – sachalińskiego

Pędy rdestowców
z widocznymi
czerwono
zabarwionymi
pochwami
powstałymi
ze zrośniętych
przylistków
– **tzw. gatka** oraz
z podziałem na
węzły
i międzywęźla:

A i B –
r. ostrokończysty

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

C i D – r. pośredni

Fot. Katarzyna Bzdęga

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

**Rozmiary
i kształt liści
rdestowców**
z uwzględnieniem
ich ułożenia
na łodydze:

A – od lewej:
r. sachaliński,
r. pośredni
i r. ostrokończysty

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

B i C – od dołu:
r. sachaliński,
r. pośredni i r.
ostrokończysty

Fot. Katarzyna Bzdęga

Fot. Katarzyna Bzdęga

Reynoutria sp. rdestowce

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

www.gov.pl/web/gdos

Pęczki kwiatowe i kwiatostany:

A i D –
r. ostrokończysty

B i E –
r. pośredni

C i F –
r. sachaliński

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Katarzyna Bzdęga

Fot. Zygmunt Dajdok

Fot. Katarzyna Bzdęga

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Katarzyna Bzdęga

r. ostrokończysty

r. pośredni

r. sachaliński

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Gatunki podobne:

- buddleja dauida (*Buddleja davidii*),
- dereń biały (*Cornus alba*),
- dereń świdwa (*Cornus sanguinea*),
- hortensja bukietowa (*Hydrangea paniculata*),
- kielisznik zaroślowy (*Calystegia sepium*),
- lilak pospolity (*Syringa vulgaris*),
- rdest wielokłosowy (*Polygonum polystachyum*),
- rdestówka bucharska (*Fallopia baldschuanica*),
- słonecznik bulwiasty (*Helianthus tuberosus*),
- czerechcha zwyczajna (*Padus avium*),
- gatunki z rodzaju bambus (*Bambusa sp.*).

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

bambus *Bambusa sp.*

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

lilak pospolity
Syringa vulgaris

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Katarzyna Bzdęga

siewka

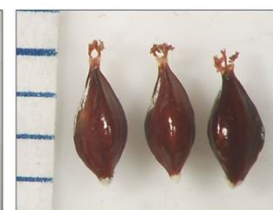
Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Drogi wprowadzania i rozprzestrzeniania się:

- **zamierzone** – uprawa w celach ozdobnych (w ogrodnictwie),
- **niezamierzone** – wraz z transportem ziemi zawierającej fragmenty roślin (najczęściej kłączy), która jest następnie wykorzystywana m.in. podczas prac związanych z umacnianiem brzegów cieków i zbiorników, budową dróg, parkingów czy nawet jako ziemia do ogrodów, itp. Istnieje także prawdopodobieństwo zawlekania nasion wraz z transportem drogowym;
- **naturalne** (bez udziału człowieka) – samodzielna ekspansja gatunku może zachodzić m.in. wzdłuż dolin rzecznych, gdzie może rozprzestrzeniać się przede wszystkim poprzez dyspersję kłączy wraz z wodą (szczególnie w czasie wezbrań rzek). Nawet niewielki, kilkucentymetrowy fragment kłącza z pojedynczym pąkiem może dać nową roślinę;
- **antropogeniczne** (przy udziale człowieka): poprzez transport m.in. gleby, piasku i żwiru w celach budowlanych zawierających kłącza i fragmenty pędów rośliny.

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona (odgrywa mniejszą rolę)
- wegetatywnie – przez kłącza

Fot. Katarzyna Bzdęga

Ulex europaeus L. Kolcolist zachodni

lista krajowa
2011

Synonimy

*Ulex
armoricanus*

*Ulex
compositus*

Nazwa EN

Common
gorse

Fot. Barbara Tokarska-Guzik
– wszystkie zdjęcia

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ⁺ PL
Fabaceae Bobowate	zachodnia część Europy, północno-zachodnia Afryka	<ul style="list-style-type: none"> ▪ w środowisku przyrodniczym ▪ w uprawie	średnio inwazyjny

Źródło: Popiela A., Sobisz Z., Nowak T. 2018. *Ulex europaeus* L. – Karta informacyjna gatunku. Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

***Ulex europaeus* L.** **Kolcolist zachodni**

- ✓ Wiecznie zielony krzew osiągający do 2-3 metrów wysokości
- ✓ Liście zmodyfikowane, sztydlaste, kłujące tj. przekształcone w zielone kolce o długości 1-3 cm. W kątach liści krótkopędy przekształcone w ciernie
- ✓ Kwiaty żółte, dość duże - 2- 3 cm długości o symetrii grzbiecistej i „motylkowej” budowie korony

tj. największym płatkem górnym (żagielek), dwóch dolnych płatkach zrosniętych w łódeczkę, a dwóch bocznych tworzących skrzydełka; kielich jest prawie do nasady rozcięty

- ✓ Owoc – ciemnopurpurowo brązowy (w stanie dojrzałości), owłosiony strąk, o długości ok. 2 cm, zawierający 2-6 małych, czarnych, ciemnobrązowych lub ciemnofioletowych, błyszczących, twardych nasion o kształcie jajowatym, pokrytych woskiem, który zabezpiecza je przed szybkim kiełkowaniem

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie – przez tworzenie odrostów korzeniowy (odgrywa niewielką rolę)

Drogi wprowadzania

- **drogi wprowadzania zamierzonego:** gatunek jest sprzedawany jako roślina ozdobna
- **drogi wprowadzania niezamierzonego:** wprowadzanie wraz z transportem kołowym lub z transportem gleby zawierającej nasiona gatunku

Fot. Barbara Tokarska-Guzik
– wszystkie zdjęcia

Inwazyjne gatunki obce roślin
stwarzające zagrożenie dla UE
proponowane do włączenia na listę w 2022 r.

Przegląd i ogólna charakterystyka

Inwazyjne gatunki obce roślin
stwarzające zagrożenie dla UE
proponowane do włączenia na listę
w 2022 r.

Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Celastrus orbiculatus</i>	dławisz okrągłolistny
<i>Pistia stratiotes</i>	pistia rozetkowa
<i>Phytolacca americana</i>	szałłatka amerykańska
<i>Rugulopterix okamurae</i>	-
<i>Ambrosia confertiflora</i>	-
<i>Hakea sericea</i>	
<i>Koenigia polystachya</i>	rdest wielokłosowy

Fot. Andrzej Purcel

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

***Celastrus orbiculatus* Thunb.** dławisz okrągłolistny

Fot. Andrzej Purcel

Lista unijna
2022
proponowany

Synonimy

Celastrus articulatus

Celastrus orbiculata

Nazwa EN

Asiatic
bittersweet

Oriental
bittersweet

Chinese
bittersweet

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL wg Harmonia ^{PL}
Celastraceae Dławiszowate	Japonia, północno-wschodnie Chiny i Półwysep Koreański	<ul style="list-style-type: none"> • w środowisku przyrodniczym • w uprawach	średnio inwazyjny

***Celastrus orbiculatus* Thunb.** dławisz okrągłolistny

Fot. Andrzej Purcel

Fot. Andrzej Purcel

Fot. Andrzej Purcel

- ✓ Pnącze dorastające do 10-15 m wysokości; pędy owijają się prawoskrętnie dookoła podpór, mają pełny rdzeń i są pokryte licznymi przetchlinkami
- ✓ Liście na krótkich pędach bocznych są okrągławe do odwrotnie jajowatych (na wierzchołku blaszki liściowe są krótko zaokrąglone), a na silnych długopędach eliptyczne (na wierzchołku długo zaokrąglone)
- ✓ Kwiaty zebrane w skąpo kwiatowych wiechach w kątach liści, na tegorocznych pędach bocznych
- ✓ Owocami są jasnopomarańczowe kuliste torebki, które wraz z nasionami umieszczonymi w czerwonych osłonkach utrzymują się aż do wiosny

(a)

(b)

Gatunki podobne

Dławisz amerykański *Celastrus scandens*

- wszystkie liście są zbliżone kształtem do liści wyrastających na silnych długopędach dławisza okrągłolistnego
- kwiaty zebrane w szczytowych wiechach

Źródło: Purcel A., Nowak T., Danielewicz W. 2018. *Celastrus orbiculatus* Thunb. – Karta informacyjna gatunku.
Źródło: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska. www.projekty.gdos.gov.pl/igo,

***Celastrus orbiculatus* Thunb.** dławisz okrągłolistny

Fot. Andrzej Purcel

Fot. Andrzej Purcel

Fot. Andrzej Purcel

Fot. Glenn D. Dreyer

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie – przez tworzenie odrostów korzeniowy i w wyniku spontanicznego ukorzeniania się pędów

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** gatunek ozdobny, oferowany do uprawy przez szkółki ogrodnicze
- **niezamierzonego:** nieświadome pozostawianie fragmentów ukorzenionych pędów poza uprawą, przemieszczanie ziemi ogrodowej, w której są nasiona dławisza okrągłolistnego

Fot. Andrzej Purcel

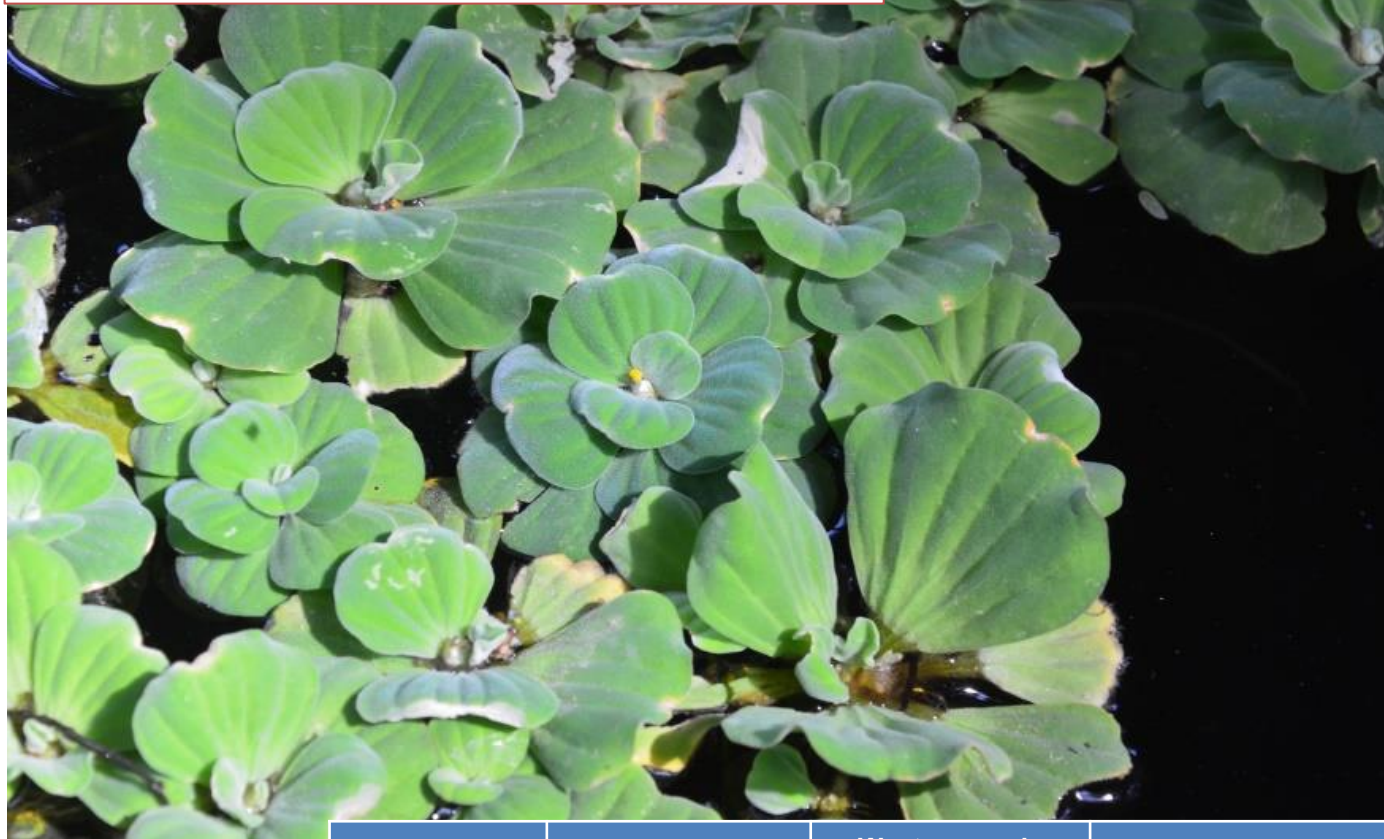

***Pistia stratiotes* L.**

pistia rozetkowa

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Lista unijna
2022

proponowany

Synonimy

topian
osokowaty

sałata wodna
sałata nilowa

piscja
osokowata

pistia
pływająca

Nazwa EN
water lettuce

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Araceae Obrazkowate	Ameryka Pd.	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	brak oceny bardzo inwazyjny - na podstawie oceny dla UE stwarza niedopuszczalne ryzyko dla śródlądowego regionu biogeograficznego projektowane zmiany klimatu zakładają dogodne warunki dla tego gatunku w Polsce jedynie sporadycznie na zachodzie

***Pistia stratiotes* L.** pistia rozetkowa

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

Fot. Barbara Tokarska-Guzik

- ✓ Bylina wodna
- ✓ Liście pływające, szeroko lancetowate
- ✓ Korzenie zwisające w toni wodnej

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie – za pomocą odrostów wegetatywnych połączonych z rośliną matczyną rozłogami do 60 cm długości

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** gatunek ozdobny, oferowany w akwarystyce, do oczek wodnych
- **niezamierzonego:** nieświadome ze zwierzętami roślinami wodnymi; z wodą balastową

***Phytolacca americana* L.**
szarłatka amerykańska

Lista unijna
2022
proponowany

Synonimy

*Phytolacca
americana
var.
americana*

*Phytolacca
decandra*

Nazwa EN

American
cancer

American
nightshade

©Chris Parker/Bristol, UK

©Chris Parker/Bristol, UK

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Phytolaccaceae Szarłatkowate	Ameryka Płn.	<ul style="list-style-type: none"> w środowisku przyrodniczym w uprawach	brak oceny średnio inwazyjny – ocena dla EU stwarza średnie ryzyko dla wszystkich obszarów biogeograficznych pojedyncze stanowiska w PL, obecnie dogodne warunki

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Phytolacca americana L. szarłatka amerykańska

©Chris Parker/Bristol, UK

- ✓ Roślina wieloletnia 3 (-7) m wysokości, z dużym białym korzeniem palowym, który może osiągnąć średnicę 12-15 cm na poziomie gruntu
- ✓ Łodyga wzniesiona, szeroko rozgałęziona i czerwono podbarwiona
- ✓ Liście: pojedyncze, ogonkowe, lancetowate do jajowatych, do 35 × 18 cm, podstawa zaokrąglona do sercowatej, wierzchołek spiczasty
- ✓ Kwiaty: białe lub zielonkawobiałe, różowawe lub purpurowe zebrane w groniaste kwiatostany
- ✓ Owoc: jagoda fioletowo-czarna, śr. 6-11 mm
- ✓ Nasiona czarne, soczewkowe, 3 mm, błyszczące

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona

Drogi wprowadzania

• **zamierzonego:**

gatunek ozdobny, oferowany do uprawy przez szkółki ogrodnicze

• **niezamierzonego:**

jako zanieczyszczenie z ziemią, roślinami, z maszynami, sprzętem, itp.

***Rugulopterix okamurae* L.**

-

Fot. Daniel Villalobos Oliver

Źródło. Faria i in. 2021

Lista unijna
2022
proponowany

Synonimy

Dictyota
marginata

Dictyota
okamurae

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Phaeophyceae Brunatnice	Pacyfik i południowe rejon Oceanu Indyjskiego	NIE	brak oceny bardzo inwazyjny – ocena dla EU zagrożenie dla Morza Śródziemnego nie ma warunków w PL nawet przy zmianie klimatu

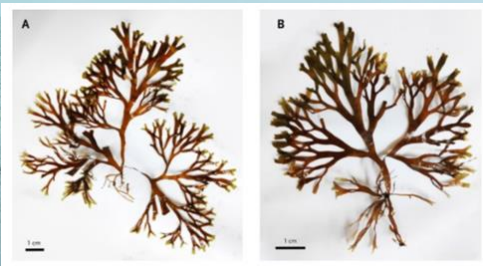
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: Ministry for Ecological Transition and Demographic Challenge. EU NON-NATIVE SPECIES RISK ANALYSIS – RISK ASSESSMENT TEMPLATE V1.0 (27-04-15)

Rugulopterix okamurae L.

-

Źródło: Faria i in. 2021

Źródło: Faria i in. 2021

- ✓ Organizm wielokomórkowy zaliczany do glonów
- ✓ Plecha parenchymatyczna, krzaczasta o spłaszczonych, dichotomicznie rozwidlonych odcinkach, przytwierdzona do podłoża za pomocą ryzoidów

Sposoby rozprzestrzeniania:
spory i fragmenty plechy

Drogi wprowadzania
• **niezamierzonego:**
przypuszczalnie wraz z importem dla akwakultury ostrygi japońskiej *Crassostrea gigas* (rejon Gibraltaru); następnie wraz z wodami balastowymi lub na kadłubach łodzi (Azory)

Fot. Daniel Villalobos Oliver

Ambrosia confertiflora L.

-

©Richard
Spellenberg/via
CalPhotos

©2012 Keir Morse/via CalPhotos

Lista unijna
2022
proponowany

Synonimy

*Franseria
tenuifolia*
Harv. & A.
Gray

*Gaertneria
tenuifolia*
Harv. & A.
Gray

Nazwa EN

weakleaf bur
ragweed

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Asteraceae astrowate	Ameryka Płn.	NIE	brak oceny gatunek wysokiego ryzyka – ocena dla EU gatunek strefy śródziemnomorskiej (Izrael), nie ma dogodnych warunków w PL, nawet przy zmianie klimatu

Źródło: <https://www.cabi.org/isc/datasheet/120550>

EPPO, 2019. *Ambrosia confertiflora* DC. Data sheets on pests recommended for regulation. 49(1) : EPPO Bulletin.

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Ambrosia confertiflora L.

-

©2012 Keir Morse/via CalPhotos

©2012 Keir Morse/via CalPhotos

©Richard Spellenberg/via CalPhotos

©CK Kelly/via
inaturalist.org - CC BY
4.0

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona
- wegetatywnie - pąki znajdujące się na poziomych korzeniach

- ✓ Roślina wieloletnia osiągająca wysokość od 30-200 cm
- ✓ Liście wieloklapowe, wcinane osadzone na ogonkach liściowych
- ✓ Kwiaty zebrane w kwiatostany pręcikowe (męskie) i słupkowe (żeńskie) typu główki

Drogi wprowadzania

- **niezamierzonego:**
jako zanieczyszczenie na obuwiu, odzieży
ze zwierzętami

Przegląd i ogólna charakterystyka IGO - rośliny

www.gov.pl/web/gdos

Hakea sericea L.

-

©SAplants/via Wikimedia Commons - CC BY-SA 4.0

©SartagoSternitSartagineHostes/via Wikimedia Commons - CC BY-SA 4.0

Lista unijna
2022
proponowany

Synonimy

*Hakea
acicularis*

Nazwa EN

Silky hakea

Needlebush

silky needle-
bush

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Proteaceae Srebrnikowate	południowo- wschodnia Australia	NIE	brak oceny bardzo inwazyjny - na podstawie oceny dla UE; gatunek wysokiego ryzyka dla regionów biogeograficznych Morza Śródziemnego, Atlantyku, Morza Czarnego; w PL dogodne warunki tylko częściowo przy zmianie klimatu

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Źródło: EPPO (2018) Pest risk analysis for *Hakea sericea*. EPPO, Paris.

Hakea sericea L.

©SAplants/via Wikimedia Commons - CC BY-SA 4.0

©Krzysztof Ziarnik (Kenraiz)/via Wikimedia Commons - CC BY-SA 4.0

- ✓ Rozłożysty krzew, który może dorastać do 4 m wys.
- ✓ Gałązki pokryte szaro-białawymi krótkimi, miękkimi, welnistymi włoskami
- ✓ Liście igłowe, ostro zakończone, pokryte spłaszczonymi, jedwabistymi włoskami
- ✓ Kwiaty kremowe, zebrane w baldachowate kwiatostany
- ✓ Owoc zdrewniały

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona, które gromadzą się na roślinie przez cały okres jej życia; pożary stymulują uwolnienie i kiełkowanie nasion
- wegetatywnie – regeneruje się po ścięciu

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** jako gatunek ozdobny
- **niezamierzonego:** z odpadami z ogrodów

Koenigia polystachya (Wall. Ex Meisn.)

T.M. Schust. & Reveal

- rdest wielokłosowy

Fot: Barbara Tokarska-Guzik

Lista unijna
2022

proponowany

Synonimy

*Aconogonon
polystachyum*

*Persicaria
polystachya*

*Polygonum
polystachyum*

*Reynoutria
polystachya*

Nazwa EN

Himalayan
knotweed

Rodzina	Pochodzenie	Występowanie w PL	Stopień inwazyjności w PL
Polygonaceae Rdestowate	Azja Środkowa i Wschodnia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ w środowisku przyrodniczym ▪ w uprawie	brak oceny średnio inwazyjny - na podstawie oceny dla UE obecnie dogodne warunki w UE i PL

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

***Koenigia polystachya* (Wall. Ex Meisn.)**

T.M. Schust. & Reveal

- rdest wielokłosowy

Fot: Barbara Tokarska-Guzik

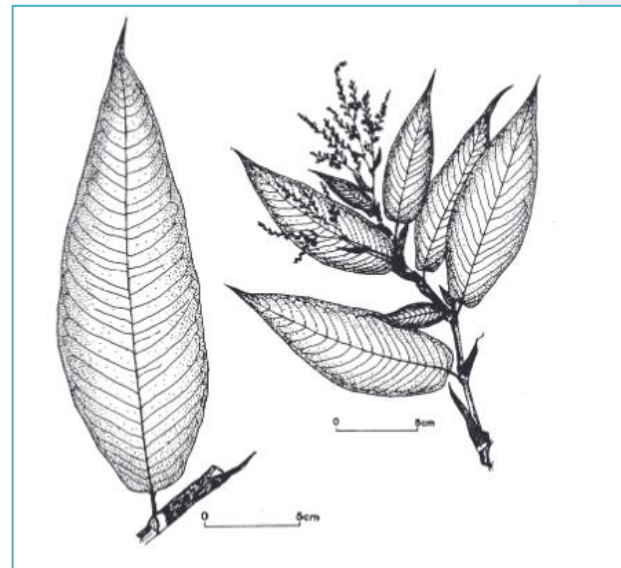
© Emmanuel Delbart, FUSAGx

Sposoby rozprzestrzeniania:

- generatywnie – przez nasiona (rzadko w zasięgu wtórnym)
- wegetatywnie – przez kłącza

Drogi wprowadzania

- **zamierzonego:** jako gatunek ozdobny

Źródło: Bartoszek i in. 2009

- ✓ Roślina wieloletnia do 40-120 cm, rzadko do 180 cm wys.
- ✓ Łodyga wznosząca się do wzniesionej i rozgałęzionej, zwykle czerwonawo-brązowa, często wygięta u góry, gładka do gęsto owłosionej
- ✓ Liście lancetowate do eliptyczno-lancetowate, gładkie do gęsto owłosionych
- ✓ Kwiatostan: szerokie i rozłożyste wiechy 4-11 x 1-5,5 cm.
- ✓ Pojedyncze kwiaty mają długość 3-5 mm, zwykle są kremowobiałe, a czasem różowawe
- ✓ Nasiona są brązowe i małe

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Dziękujemy za uwagę!

barbara.tokarska-guzik@us.edu.pl
przyrodniczy.ecofuture@gmail.com

Fundusze Europejskie

Infrastruktura i Środowisko

Unia Europejska

Fundusz Spójności

Współfinansowano w ramach Projektu nr POIS.02.04.00-00-0100/16 pn. ***Opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną*** ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

